

BĄDŹ BEZPIECZNA ...W SĄDZIE (stosunki majątkowe w małżeństwie)

Druk informatora umożliwiło finansowe wsparcie
Miasta Zielona Góra w ramach projektu:
„Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych
Przestępstwem w Zielonej Górze”.

© **Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet „BABA”**
Autorka broszury:
prawniczka Dorota Zubrzycka-Urbańska

Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet „BABA”
Zielona Góra, Stary Rynek 17 (wejście od ul. Lisowskiego)
tel/fax: 68 4549232, 68 4571045
www.baba.org.pl, e-mail: baba@baba.org.pl

ISBN 978-83-924872-2-7

ORGANIZACJA POŻYTKU PUBLICZNEGO KRS 0000060904
Prosimy o wpłaty na konto:
Raiffeisen Polbank nr 43 1750 0012 0000 0000 2109 7896

Wydawnictwo **PLAST** Zielona Góra
Jolanta Nowaczyk
jsnowaczyk@op.pl

Spis treści:

1. W sądzie	5
2. Stosunki majątkowe między małżonkami.....	19
3. Podział majątku małżeńskiego.....	30
4. Odpowiedzialność małżonków za zobowiązania	39
5. Wzory pism	43

W SĄDZIE

Ze swoją sprawą możesz trafić do sądu: rejonowego, okręgowego i apelacyjnego. W zależności od rodzaju sprawy trafisz do jednego z wydziałów (cywilny, karny, rodzinny, ksiąg wieczystych, inny w zależności od potrzeb, np. pracy, gospodarczy). Każdy wydział ma swój **sekretariat**. W sekretariacie możesz przeglądać akta swojej sprawy.

Budynek sądu jest odpowiednio oznaczony. W budynku sądu znajdują się sale rozpraw, na drzwiach każdej z nich wisi wokanda, czyli spis spraw, które w danym dniu będą się na tej sali odbywały wraz z godzinami rozpraw oraz nazwisko sędziego prowadzącego sprawę.

Jeżeli dostałaś wezwanie do sądu, na nim będzie pisać, w jakiej sali odbędzie się sprawa. Sprawdź, czy sprawa jest umieszczona na wokandzie. Jeżeli jej nie ma, być może będzie w innej sali. Upewnij się w sekretariacie wydziału.

Protokolantka, wzywając na rozprawę, wykreśla ją z wokandy. Możesz w ten sposób zorientować się, która sprawa właśnie się toczy. Jeżeli jest wykreślona sprawa tuż nad Twoją sprawą, nie oddalaj się – wkrótce możesz zostać wezwana.

W każdym budynku sądu jest biuro podawcze. Tam składasz wszelkie pisma procesowe. Pamiętaj, by na kopii pisma potwierdzono jego odbiór poprzez postawienie pieczęci, tzw. prezentaty. Jest to dowód na to, że złożyłaś pismo w sądzie i to właśnie tego, a nie innego dnia.

Jeżeli wniosłaś pismo procesowe wszczynające postępowanie sądowe, po różnie długim okresie oczekiwania otrzymasz **wezwanie** na rozprawę.

<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin-bottom: 10px;"> (Oznaczenie sądu) </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> Data ..... Sygn. akt ..... </div> <p style="font-size: small; margin-top: 10px;">W odpowiedzi należy podać datę i sygnaturę akt</p>	<p><u>Stawiennictwo osobiste obowiązkowe</u></p> <p>..... ....</p> <p>□□ □□□□ ..... (dokładny adres)</p> <p><u>Termin.....</u></p>
<h2 style="margin: 0;">W E Z W A N I E</h2>	
<p>Sąd Wojewódzki (lub Rejonowy) w ..... wzywa Pana/Panią, aby w dniu ..... o godz. .... stawił(a) się w tym Sądzie w sali nr ..... gdzie będzie przesłuchiwany(a) w charakterze strony w sprawie ..... przeciwko ..... o .....</p> <p style="text-align: right; margin-top: 20px;">Sekretarz Sądowy</p>	

Warto, abyś uważnie przeczytała wezwanie, zwróciła uwagę na pieczęcie. Zdarza się bowiem, iż wezwani udają się nie do tego sądu, który ich wzywa! Na wezwaniu będzie podane, który sąd Cię wzywa, jaki wydział i w jakiej sali odbędzie się rozprawa. Podana zostanie również **sygnatura akt**.

Data.....
 Sygn. akt.....

Jest to numer, pod jakim dana sprawa jest zarejestrowana. **Zachowaj numer sygnatury akt na zawsze!** Nieraz po wielu latach możesz potrzebować powołać się na akta prowadzonego postępowania czy otrzymać odpis wyroku. Znacznie ułatwi to odszukanie sprawy.

Stawiennictwo Twoje może być obowiązkowe lub nie. Warto jednak, abyś zawsze starała się brać udział w postępowaniach dotyczących Twoich interesów. Jeśli nie będziesz obecna, to nie będziesz wiedziała, co się w sprawie dzieje, a wtedy możesz w porę nie podjąć potrzebnych Ci czynności procesowych.

Jeżeli jednak nie mogłaś pójść do sądu na rozprawę, postaraj się jak najszybciej przeczytać **protokół rozprawy**. Czytając, zorientujesz się, co zdarzyło się na rozprawie. Protokół z każdej rozprawy znajduje się w **aktach sprawy**. Akta sprawy są przechowywane w sekretariacie wydziału. Każda ze stron postępowania ma prawo przeglądać akta sprawy oraz robić z nich odpisy. Weź ze sobą dowód osobisty oraz sygnaturę akt i poproś w sekretariacie o umożliwienie Ci przeglądu akt. Przeglądać je będziesz w obecności pracownika sądu. W każdym sekretariacie jest do tego celu wyznaczone miejsce. Z akt sprawy nie można usuwać żadnych dokumentów, nie dopisywać czy wykreślać. Podczas przeglądania akt będziesz obserwowana przez pracownika sądu.

Instancyjność postępowania

Postępowanie sądowe jest dwuinstancyjne. Najpierw postępowanie toczy się przed sądem I instancji. Sądem I instancji może być sąd rejonowy lub okręgowy. Uzależnione jest to od właściwości sądu. Od orzeczenia sądu I instancji przysługują środki zaskarżenia do sądu II instancji. Jeżeli sądem właściwym jest sąd rejonowy, sądem II instancji będzie sąd okręgowy. Jeżeli zaś sądem właściwym będzie sąd okręgowy, sądem II instancji będzie sąd apelacyjny (np. przy rozwodzie).

Właściwość sądu

Kierując jakąkolwiek sprawę do sądu, powinnaś wiedzieć, do którego sądu musisz się zwrócić. Mówią o tym przepisy o **właściwości sądu**. Właściwość sądu może być miejscowa i rzeczowa.

Właściwość rzeczowa wskazuje, jakiego rodzaju sąd będzie rozpatrywał sprawę jako sąd I instancji. Ogólną zasadą jest, że sądy rejonowe rozpoznają wszystkie sprawy z wyjątkiem niektórych, dla których właściwym będzie sąd okręgowy.

Właściwość miejscowa mówi, który z sądów w danym regionie będzie rozpatrywał sprawę. Ogólną zasadą jest, iż jest to sąd miejsca zamieszkania pozwanego.

Czasami strona może wybrać, do którego sądu chce sprawę skierować. Jest to tzw. **właściwość przemienna**. Tak jest np. z powództwem o alimenty czy ustaleniem ojcostwa. Możesz je wytoczyć w sądzie miejsca zamieszkania Twojego dziecka lub zobowiązanego, o ile są różne.

Istnieje również **właściwość wyłączna**. Powództwa ze stosunku małżeństwa (rozwód, separacja, unieważnienie małżeństwa, ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa, ustanowienie rozdzielności majątkowej) wytacza się wyłącznie przed sądem, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie wspólne zamieszkanie, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze przebywa. Jeżeli nie ma takiej właściwości, będzie to sąd strony pozwanej, a w następnej kolejności powoda.

Jeżeli skierujesz się do niewłaściwego sądu, on przekaże sprawę sądowi właściwemu i zostaniesz o tym powiadomiona.

Zdolność sądowa i procesowa

Każdy człowiek może dochodzić swoich praw w sądzie. Nazywa się to **zdolnością sądową**. Zdolność tą ma każda osoba fizyczna od urodzenia do śmierci oraz osoba prawna. Dziecko nienarodzone ma warunkową zdolność sądową uzależnioną od tego, czy urodzi się żywe. Jednak zdolność do samodzielnego występowania w procesie (**zdolność procesową**) mają osoby pełnoletnie i nieubezprawione, a także osoby niepełnoletnie, które zawarły związek małżeński. Osoby niepełnoletnie mogą podejmować czynności procesowe tylko przez swego **przedstawiciela ustawowego**.

Pełnomocnicy procesowi

Pełnomocnikiem procesowym może być:

- adwokat,
- radca prawny,
- osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi jego zakres,
- rodzice,
- rodzzeństwo,

- małżonek,
- zstępni strony (dzieci, wnuki),
- osoby pozostające ze sobą w stosunku przysposobienia.

Jeżeli zatem nie chcesz działać sama przed sądem, a nie stać Cię na profesjonalnego pełnomocnika, to może pomóc Ci w tym ktoś w wyżej wymienionych członków rodziny. Ty natomiast możesz reprezentować Twoje pełnoletnie dziecko przed sądem, np. w sprawie o alimenty.

Rodzaje cywilnych postępowań sądowych

1. **Postępowanie rozpoznawcze** – celem jest rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy cywilnej przez sąd i dzieli się na:
  - a/ **postępowanie procesowe**, np. postępowanie w sprawie o ustanowienie rozdzielności majątkowej (w tym postępowaniu są dwie przeciwstawne strony: **powód** – strona wszczynająca postępowanie procesowe i **pozwany** – strona, przeciwko której to postępowanie jest prowadzone),
  - b/ **postępowanie nieprocesowe**, np. postępowanie w sprawie o podział majątku małżeńskiego (wszczynający takie postępowanie to **wnioskodawca**, a pozostali to **uczestnicy postępowania**).
2. **Postępowanie pomocnicze**, np. postępowanie zabezpieczające.
3. **Postępowanie egzekucyjne** – to jest przymusowe wykonanie obowiązków określonych przez sąd.

Pisma procesowe

Pisma procesowe są to pisma wnoszone w ramach postępowania cywilnego przez strony i kierowane do sądu. Wśród pism procesowych wyróżnia się przede wszystkim takie, których celem jest wszczęcie postępowania sądowego, a są to:

1. **pozew** – w postępowaniu procesowym,
2. **wniosek** – w postępowaniu nieprocesowym.

Pisma procesowe muszą odpowiadać pewnym warunkom formalnym, a mianowicie muszą zawierać:

- oznaczenie sądu, do którego są kierowane,

- imię i nazwisko lub nazwę stron albo uczestników, miejsce zamieszkania,
- oznaczenie rodzaju pisma (pozew, wniosek, apelacja, zażalenie, wniosek dowodowy), mylne oznaczenie pisma procesowego nie pociąga za sobą ujemnych skutków i sąd rozpatrzy je zgodnie z jego treścią,
- w sprawach o roszczenia pieniężne – należy podać wartość przedmiotu sporu,
- wnioski bądź oświadczenia pochodzące od osoby wnoszącej pismo,
- uzasadnienie,
- dowody na poparcie przytoczonych okoliczności,
- podpis strony lub uczestnika postępowania, względnie przedstawiciela ustawowego,
- wymienienie załączników.

W sprawach o roszczenie pieniężne podana kwota pieniężna stanowi **wartość przedmiotu sporu**. W innych sprawach powód jest zobowiązany oznaczyć kwotą pieniężną wartość przedmiotu sporu, np. w sprawie podział majątku małżeńskiego będzie to wartość całego majątku małżeńskiego.

(Oznaczenie sądu)

.....
.....
□□ □□□□ .....

(dokładny adres)

Data.....

Sygn. akt.....

W odpowiedzi należy
podać datę i sygnaturę akt

WEZWANIE DO USUNIĘCIA BRAKÓW FORMALNYCH PISMA PROCESOWEGO

Sąd Okręgowy (lub Rejonowy) w ..... wzywa do usunięcia braków
wniesionych w dniu ..... w sprawie ..... przeciwko
..... poprzez ..... w terminie tygodniowym
(nazwa pisma procesowego)

od daty doręczenia niniejszego wezwania pod rygorem zwrotu pisma.

Sekretarz Sądowy

Wniesienie pisma do sądu powoduje, że zostaje wszczęte postępowanie. Jeżeli pismo nie może otrzymać prawidłowego biegu wobec niezachowania warunków formalnych (czegoś w nim brakuje), możesz otrzymać wezwanie do poprawienia lub uzupełnienia go w terminie tygodniowym i to pod rygorem zwrotu pisma, co oznacza, że postępowania nie będzie.

Sąd nie podejmie również żadnych czynności na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata. W tym przypadku również otrzymasz wezwanie do usunięcia braków w postaci opłaty, także w terminie tygodniowym. Sąd przyśle Ci wezwanie na druku. Wzór druku podajemy powyżej. Jeżeli takie wezwanie otrzymasz, przeczytaj dokładnie, być może wszystko jest w porządku z Twoim pismem, a chodzi jedynie o opłatę.

Koszty procesu

Koszty procesu to:

1. koszty sądowe: opłaty sądowe i wydatki,
2. koszty strony występującej osobiście lub przez pełnomocnika niebędącego adwokatem albo radcą prawnym (są to koszty przejazdów do sądu strony i jej pełnomocnika, równowartość zarobku utraconego przez stronę wskutek obecności w sądzie),
3. koszty zastępstwa procesowego strony przez adwokata lub radcę prawnego (w zasadzie tylko za jednego adwokata).

W polskim prawie istnieje zasada odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasada kosztów niezbędnych i celowych. Oznacza to, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi, na jego żądanie, poniesione przez niego koszty, ale tylko te niezbędne i celowe (podlega to ocenie sądu). Przegrywającym jest powód, którego żądanie nie zostało uwzględnione lub pozwany, którego obrona okazała się nieskuteczna.

Jeżeli jesteś w trudnej sytuacji finansowej i nie masz pieniędzy na opłacenie sprawy, możesz żądać zwolnienia z kosztów sądowych. W tym celu złóż do sądu **wniosek o zwolnienie z ponoszenia kosztów sądowych**, do wniosku musisz dołączyć oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym. Oświadczenie takie składa się na formularzu sądowym. Wypełniasz go i podpisujesz sama. Formularz bezpłatnie udostępni Ci w sądzie lub możesz poszukać go w Internecie, np. na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości www.ms.gov.pl. Sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych całkowicie bądź częściowo. Zwolnienia z kosztów sądowych możesz domagać się wówczas, gdy nie jesteś w stanie ich ponieść bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego siebie i rodziny. W sprawie zwolnienia z kosztów sądowych sąd wydaje postanowienie. Jeżeli nie jesteś zadowolona z postanowienia, złóż w ciągu 7 dni zażalenie na postanowienie do sądu II instancji. Zwolnienie Cię przez sąd z ponoszenia kosztów sądowych obejmuje także postępowanie egzekucyjne. Dlatego warto czasami o takie zwolnienie się postarać. Oznacza to, że, jeżeli będziesz kierowała sprawę do komornika, nie będzie mógł żądać od Ciebie zaliczki na pokrycie kosztów egzekucji, która czasami jest bardzo wysoka. Jeżeli jednak pokryjesz koszty postępowania sądowego, gdyż nie były one wysokie i byłeś w stanie je pokryć bądź sąd Cię nie zwolnił, możesz, w odrębnym postępowaniu, żądać zwolnienia Cię

z kosztów egzekucyjnych. Często z taką sytuacją spotykają się kobiety eksmitujące mężów z mieszkania. Postępowanie sądowe jest niedrogie. Często sąd nie zwalnia z kosztów, postępowanie egzekucyjne jednak może kosztować nawet kilka tysięcy złotych. Aby uzyskać zwolnienie z kosztów komorniczych, zwróć się do sądu rejonowego z **wnioskiem o zwolnienie z kosztów egzekucyjnych**. Do wniosku dołącz oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym (formularz sądowy), zaświadczenie o zarobkach i dochodach rodziny, kopie wszelkich kosztów mieszkaniowych i innych ponoszonych przez Twoją rodzinę (np. bilety miesięczne, rachunki za lekarstwa itp.).

Terminy

Bieg terminu wyznaczonego przez sąd (**termin sądowy**) rozpoczyna się od ogłoszenia w tym przedmiocie postanowienia lub zarządzenia, a gdy prawo przewiduje doręczenie z urzędu – od jego doręczenia. Długość tych terminów zależy od uznania sądu i dyktowana jest okolicznościami, jakie zachodzą w konkretnej sprawie. Sąd może z ważnej przyczyny przedłużyć Ci termin sądowy – na Twój wniosek złożony przed jego upływem (np. termin 7-dniowy do ustosunkowania się do pozwu).

Terminy ustawowe są wyraźnie wskazane w ustawie oznaczającej ich początek oraz długość. Są to terminy, których **bieg nie może ulec skróceniu ani przedłużeniu** (np. termin 14-dniowy na złożenie apelacji). Terminu tego bezwzględnie musisz dochować.

Oddanie pisma w polskim urzędzie pocztowym jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu.

Czynność procesowa podjęta przez stronę po upływie terminu jest bezskuteczna. Jeżeli jednak strona nie dokonała czynności procesowej bez swojej winy, sąd na jej wniosek przywróci termin. Nie jest to jednak łatwe, więc pamiętaj, by wszystkie czynności dokonywać w przewidzianych prawem terminach.

Jak liczyć termin? Termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniu terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było – w ostatnim dniu tego miesiąca. Np., jeżeli dniem tym był czwartek, a termin jest tygodniowy, to upływa w następny czwartek.

Rozprawa

Na rozprawę dostaniesz wezwanie. Jeżeli nie Ty wносиłaś sprawę do sądu, wraz z wezwaniem otrzymasz odpis pozwu czy wniosku. Możesz wówczas wnieść odpowiedź na pozew. Każda ze stron może zażądać na piśmie przeprowadzenia rozprawy w jej nieobecności. Rozprawa odbywa się w ten sposób, że po wywołaniu sprawy najpierw powód, a potem pozwany zgłaszają ustnie swe żądania i wnioski oraz przedstawiają twierdzenia i dowody na ich poparcie. Kiedy zwracasz się do sądu, powinnaś wstać i skierować się w jego stronę. Jeżeli nie wiesz, jak się zwracać, to możesz używać zwrotu „proszę sądu”. Do innych osób biorących udział w sprawie zwracasz się zgodnie z ich rolą w procesie, np. pozwany, świadek, biegły itp. Zadając pytania, zwracaj się np. „czy świadek wie o ...”, „czy pozwany widział ...”. Postaraj się wcześniej przemyśleć, co masz zamiar podnieść podczas składania wyjaśnień, przygotuj dowody, które chcesz przedłożyć sądowi. Podczas rozprawy zwróć uwagę, czy Twoje oraz Twoich świadków wyjaśnienia istotne dla rozstrzygnięcia są należycie protokolowane. Jest to bardzo istotne przy składaniu ewentualnej apelacji. Tego, czego nie zawiera protokół, nie było. Kiedy sąd uzna, że należycie wyjaśnił sprawę, zamyka rozprawę. Sąd kończy postępowanie, wydając orzeczenie.

Podczas rozprawy sąd może Ci zaproponować zawarcie ugody. Jeżeli propozycja Ci odpowiada, możesz zgodzić się na jej zawarcie. Wówczas sąd sporządzi **protokół ugody**. Protokół ten da stronom do podpisu. Przed podpisaniem dokładnie go przeczytaj. Jeżeli jednak ugoda Ci nie odpowiada, nie zgadzaj się! Niczego nie podpisuj. Proś sąd o wydanie orzeczenia. Orzeczenie będziesz mogła zaskarżyć. W trakcie rozprawy możesz składać wnioski dowodowe na poparcie Twoich twierdzeń. Wnioski te możesz składać na piśmie lub ustnie do protokołu. Zwróć uwagę, czy Twój wniosek zostanie zaprotokołowany. Jeżeli w trakcie postępowania dojdiesz do wniosku, iż koniecznym jest przeprowadzenie jakiegoś dowodu czy przesłuchanie świadka, proś sąd o odroczenie rozprawy w celu złożenia przez Ciebie wniosku dowodowego na piśmie. Sąd wyznaczy Ci termin, abyś wniosek sformułowała i złożyła. Powiedz „proszę sąd o odroczenie rozprawy, chcę złożyć wniosek dowodowy na piśmie”.

Wszystkie Twoje pisma procesowe sąd musi przyjąć. Często zdarza się, że już pracownicy biura podawczego z tych czy innych przyczyn odmawiają przyjęcia pisma. Nie mają takiego prawa! Jeżeli pismo zawiera

jakieś braki, jest niepełne, sąd powinien wezwać Cię do ich uzupełnienia. O tym nie decydują pracownicy sekretariatów tylko sąd. Jeżeli zdarzyło Ci się, że sąd nie przyjął od Ciebie pisma procesowego (niestety to się zdarza!), zażądaj, by znalazła się o tym wzmianka w protokole rozprawy. Sprawdź, czy jest ona w protokole rozprawy następnego dnia w sekretariacie wydziału (masz prawo czytać akta sprawy nawet codziennie!). Jeżeli nie ma, złóż do sądu wniosek o uzupełnienie protokołu. Pismo złóż w biurze podawczym sądu. Będą musieli wówczas złożyć je w aktach sprawy. Będzie to jedną z podstaw apelacji.

Orzeczenia sądu dzielą się na wyroki i postanowienia.

Wyroki

W postępowaniu procesowym po wyjaśnieniu sprawy sąd zamyka rozprawę i wydaje wyrok. Poprzedza go narada, jeżeli skład sądu był wieloosobowy. Podczas ogłaszania wyroku powinnaś wstać. Sąd odczytuje sentencję wyroku. Padają wówczas słowa: „W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej”. Jeżeli jesteś zdenerwowana i nie bardzo orientujesz się, co się dzieje, to po tym poznasz, że zapadł wyrok. Jeżeli nie zrozumiałaś jego treści, podejdź do sądu i spytaj jeszcze raz. Sąd ustnie uzasadnia wyrok.

Jeżeli nie zgadzasz się z wyrokiem, w ciągu **7 dni** złóż do sądu **wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku** na piśmie. Następnie, po doręczeniu uzasadnienia na piśmie, będziesz miała 14 dni na sporządzenie apelacji. Jeżeli pozwany nie stawił się na rozprawę, sąd wyda **wyrok zaoczny**. Od takiego wyroku przysługuje pozwanemu sprzeciw w ciągu tygodnia od doręczenia mu go na piśmie.

Postanowienia

Postępowanie nieprocesowe kończy wydanie postanowienia. Wśród nich należy jednak odróżnić: **postanowienia orzekające co do istoty sprawy** oraz inne postanowienia. Postanowienia co do istoty sprawy treścią i skutkami w zasadzie zrównane są z wyrokami w postępowaniu procesowym.

Prawomocność

Orzeczenie sądowe (np. wyrok lub postanowienie) staje się prawomocne, jeżeli nie przysługują od niego środki zaskarżenia. Po upływie terminów na zaskarżenie orzeczenia, sąd stwierdzi prawomocność orzeczenia. W przypadkach, jeżeli została zaskarżona jedynie część orzeczenia, staje się ono prawomocne w niezaskarżonej części. Np., jeżeli w wyroku rozwodowym orzeczono zbyt niskie alimenty, masz prawo zaskarżyć wyrok tylko w tej części. Pozostała część wyroku, mianowicie ta orzekająca rozwiązanie małżeństwa, uprawomocni się, nim sąd apelacyjny rozpatrzy sprawę alimentów.

Wyrok prawomocny ma **powagę rzeczy osądzonej**, która wyklucza możliwość ponownego rozpoznania tej samej sprawy. Prawomocnemu wyrokowi sąd, na wniosek, nadaje **klauzulę wykonalności**. Wyrok opatrzony klauzulą nazywa się **tytułem wykonawczym** i jest podstawą egzekucji. To znaczy, że jedynie na podstawie tego jedynego dokumentu możesz żądać od komornika, by dokonał egzekucji. Nie zagub go, uzyskanie nowego tytułu wykonawczego wymagać będzie ponownej wizyty w sądzie.

Natychmiastowa wykonalność wyroków

Sąd nadaje rygor natychmiastowej wykonalności wyrokowi, jeżeli:

- zasądza alimenty,
- zasądza roszczenia uznane przez pozwanego,
- wyrok uwzględniający powództwo jest zaoczny,
- w innych przypadkach na wniosek.

W zasadzie wykonalne są jedynie wyroki prawomocne. W niektórych przypadkach sąd jednak nadaje rygor natychmiastowej wykonalności, to oznacza, że dopuszcza możliwość wykonania wyroku (egzekucji) przed jego uprawomocnieniem się. Tak dzieje się w przypadku alimentów.

Środki odwoławcze

Apelacja – od wyroków sądu I instancji przysługuje apelacja do sądu II instancji. Rozpoznanie sprawy w II instancji następuje w składzie 3 sędziów zawodowych. Apelację można wnieść od każdego wyroku w postępowaniu procesowym i postanowienia co do istoty sprawy

w postępowaniu nieprocesowym. Może ją wnieść każda ze stron niezadowolona z rozstrzygnięcia sprawy.

W tym celu: po wydaniu orzeczenia przez sąd, w terminie 7 dni, zażądaj sporządzenia uzasadnienia na piśmie. Po doręczeniu uzasadnienia w terminie 14 dni sporządź apelację i złóż ją w sądzie, który wydał zaskarżony wyrok. Jeżeli nie zażądałeś w terminie uzasadnienia na piśmie, możesz złożyć apelację w terminie 21 dni od ogłoszenia wyroku. Jednak wówczas trudniej będzie Ci sporządzić apelację, nie wiesz bowiem, czym kierował się sąd, wydając taki a nie inny wyrok. Apelacja może podlegać opłacie – ponownie możesz ubiegać się o zwolnienie z ponoszenia kosztów sądowych.

Drugim, obok apelacji, środkiem zaskarżania jest **zażalenie**. Przysługuje na postanowienie kończące postępowanie w sprawie, a nie orzekające co do istoty sprawy, np. odmowa zwolnienia od kosztów sądowych, skazanie świadka na grzywnę, odmowa uzasadnienia orzeczenia.

Kasacja – przysługuje od wyroków wydanych przez sąd II instancji, niestety z wyjątkami. Jest kierowana do Sądu Najwyższego. Kasacji nie możesz sporządzić i złożyć sama. Istnieje tzw. przymus adwokacki, co oznacza, że musisz skorzystać z usługi adwokata.

Dowody

Przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Każde twierdzenie strony oraz uczestnika postępowania powinno być poparte dowodami. Nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną. Sąd ocenia wiarygodność dowodów według własnego przekonania.

Dowodami mogą być:

- **dokumenty urzędowe**, np. akt urodzenia dziecka,
- **dokument prywatny**, np. świadectwo pracy, zaświadczenie lekarskie,
- **zeznania świadków**,

Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka z wyjątkiem:

- małżonków stron,
- ich wstępnych – rodzice, dziadkowie,
- zstępnych – dzieci lub wnuki,

- rodzeństwa,
- powinowatych,
- osób pozostających w stosunku przysposobienia.

Prawo odmowy zeznań trwa po ustaniu małżeństwa, przysposobienia. Można natomiast odmówić odpowiedzi **na konkretne pytanie**, jeżeli mogłoby to narazić świadka lub jego bliskich na odpowiedzialność karną, hańbę lub szkodę majątkową albo, jeżeli zeznanie miałyby być połączone z pogwałceniem tajemnicy zawodowej. Członkowie Twojej rodziny mogą świadczyć w Twojej sprawie. Nie jest prawdą, iż ich zeznania są mniej ważne czy gorsze. Często są to jedyni możliwi świadkowie.

- **opinie biegłych,**

Czasami sąd dla rozstrzygnięcia sprawy potrzebuje określonych wiadomości fachowych z różnych dziedzin nauki, techniki, sztuki, rzemiosła itp. Ma to na celu ułatwienie sądowi rozeznania i zrozumienia dziedziny wymagającej wiadomości specjalnych. Biegły jest zatem pomocnikiem sądu, jednak prezentuje własne stanowisko w kwestii, którą rozstrzyga. Jeżeli uważasz, że w Twojej sprawie opinia biegłego jest niepełna, niedokładna, zażądaj jej **uzupełnienia**. Biegły za swoją pracę otrzymuje wynagrodzenie. Masz prawo żądać, by wykonał ją solidnie i ustosunkował się do wszystkich Twoich uwag. Masz prawo ustosunkować się do jego opinii.

- **ogłędziny, inaczej wizja lokalna,**

Polega na bezpośrednim zbadaniu przez sąd osób lub rzeczy w celu poczynienia spostrzeżeń co do ich właściwości. Mogą odbywać się z udziałem biegłych. Będzie to np. miejsce wypadku. Z przebiegu oględzin sporządza się protokół.

- **przesłuchanie stron,**

- **inne dowody (z filmu, telewizji, fotokopii, fotografii, planów, rysunków, taśm dźwiękowych, badania grupowego krwi).**

STOSUNKI MAJĄTKOWE MIĘDZY MAŁŻONKAMI

Z chwilą, kiedy zawierasz związek małżeński, z mocy prawa powstaje pomiędzy Tobą a Twoim mężem **wspólność majątkowa**. Ma ona służyć dobru rodziny. Trwa przez cały czas małżeństwa. Wspólność ta nie powstaje w związku konkubenckim i dorobek konkubinatu nie podlega unormowaniom przewidzianym w kodeksie rodzinnym.

Pozostawanie we wspólności majątkowej nie zawsze jest korzystne dla Ciebie i Twoich dzieci. Często zdarza się, że Twój mąż nie tylko nie przyczynia się do pomnażania majątku rodziny, ale powoduje jej ubożenie, robi długi, jest dla Ciebie ciężarem, komornik nachodzi dom. Wówczas musisz zastanowić się, czy chcesz nadal pozostawać z mężem we wspólności majątkowej, bo jeśli nie chcesz, to nie musisz.

Co to jest wspólność majątkowa?

Wspólność majątkowa obejmuje majątek małżonków, czyli przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania małżeństwa przez oboje z małżonków lub przez jednego z nich. Jeżeli zatem Twój mąż kupił samochód, to jest to Wasz wspólny samochód. Przedmioty, które każde z małżonków nabyło przed powstaniem wspólności majątkowej lub po jej ustaniu stanowią **majątek osobisty** i należą wyłącznie do tego małżonka. Zatem w małżeństwie, w którym obowiązuje ustrój wspólności ustawowej, występują 3 masy majątkowe:

- majątek wspólny małżonków,
- majątek osobisty żony,
- majątek osobisty męża.

Zazwyczaj majątki te w czasie trwania małżeństwa nie są wyodrębnione i stanowią jedną całość gospodarczą. Dopiero w przypadku ustania pożycia dochodzi do rozdzielenia majątków, a po ustaniu wspólności – do rozliczeń pomiędzy małżonkami. Wzajemnych rozliczeń małżonkowie mogą dokonać w formie umowy. W przypadku jednak braku porozumienia, konieczne będzie postępowanie sądowe w sprawie **o podział majątku wspólnego**.

Wspólność ustawowa, która ustala w czasie trwania małżeństwa, **może powstać na nowo**. Dzieje się tak w przypadku zawarcia przez małżonków umowy o poddaniu ich stosunków majątkowych wspólności ustawowej, uchyleniu ubezwłasnowolnienia, zniesienia separacji. Sąd, znosząc separację, może, na wniosek małżonków, utrzymać pomiędzy nimi rozdzielną majątkową.

Majątek małżeński należy wyłącznie do małżonków. Dzieci małżonków nie mają w nim żadnego udziału. Nie liczą zatem, że podczas podziału majątku sąd przyzna Ci jego większą część z uwagi na to, że wychowujesz wspólne dzieci.

Z chwilą ustania wspólności majątkowej między małżonkami powstaje **rozdzielność majątkowa**.

Majątek wspólny małżonków

Zazwyczaj podczas trwania małżeństwa powstaje majątek wspólny małżonków. Są to wszelkie przedmioty nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej. Decydujące znaczenie przy zaliczeniu przedmiotów do majątku wspólnego małżonków ma czas ich nabycia. Są to przede wszystkim pobrane przez nich **wynagrodzenia za pracę** (także renta, emerytura, zasiłek dla bezrobotnych) oraz za inne usługi świadczone osobiście przez któregokolwiek z małżonków (umowa zlecenie, umowa o dzieło, umowa agencyjna). Wynagrodzenie za pracę to wynagrodzenie zasadnicze wraz ze wszystkimi składnikami je uzupełniającymi (premie, dodatki, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, nagroda jubileuszowa itp.). Są to także dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków pobrane w czasie trwania wspólności, wszelkie wygrane i nagrody, jeżeli nie są uzyskane z tytułu nagrody za osobiste osiągnięcia tego małżonka (np. nagroda za osiągnięcia sportowe), a także środki zgromadzone na rachunku otwartym lub pracowniczym funduszu emerytalnego każdego z małżonków.

W czasie trwania wspólności ustawowej żaden z małżonków nie może żądać podziału majątku wspólnego.

Podczas trwania małżeństwa w okresie, kiedy wspólność ustawowa nie obowiązuje, nie powstaje majątek wspólny.

Majątek osobisty

Osobisty majątek każdego z małżonków stanowią:

- przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej,
- przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę (chyba że spadkodawca czy darczyńca postanowił inaczej),
- prawa majątkowe wynikające ze wspólności łącznej podlegającej odrębnym przepisom,
- przedmioty majątkowe służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z małżonków,
- prawa niezbywalne, które mogą przysługiwać tylko jednej osobie,
- przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenia ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia, albo z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, nie dotyczy to jednak renty należnej poszkodowanemu małżonkowi z powodu całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej albo z powodu zwiększenia się jego potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość,
- wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej jednego z małżonków,
- prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy,
- przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Wszystkie wymienione wyżej przedmioty majątkowe mogą jednak wchodzić w skład majątku wspólnego małżonków wówczas, gdy małżonkowie umową rozszerzyli wspólność ustawową o te przedmioty (z wyjątkiem praw niezbywalnych, np. służebności).

Zawierając związek małżeński, nie przewidujesz, że może nastąpić dzień, w którym będziesz musiała udowodnić, iż poszczególne składniki majątku są Twoją własnością osobistą. Często Twój rodzice, chcąc pomóc Ci na starcie, dają Ci pieniądze na zakup mieszkania czy jego wyposażenie. Bądź przezorna. Życzymy Ci jak najlepiej, ale powinnaś zawsze brać pod uwagę możliwość, że wszelkie dowody na posiadany przez Ciebie majątek odrębny mogą być Ci konieczne. Przede wszystkim wszelkie darowizny, jakie otrzymujesz od rodziców czy innych krew-

nych, muszą być udokumentowane. Kiedy będziesz dzieliła majątek, krewni mogą już nie żyć. Zawrzyj z nimi umowę darowizny. Możesz ją sporządzić sama, jedynie bowiem umowa darowizny nieruchomości musi być sporządzona w formie aktu notarialnego. W umowie tej powinno być napisane, że jest to darowizna wyłącznie dla Ciebie. Umowa taka, by stanowiła wiarygodny dowód w przypadku postępowania sądowego o podział majątku, powinna zawierać tzw. datę pewną. Dokument posiadający datę pewną, jeżeli jakiś organ potwierdzi jej zawarcie i opatrzy tą datą. Umowy pożyczki, darowizny mogą potwierdzić organy skarbowe podczas opłaty podatku od darowizny. Podatek ten jest niewielki, nadto istnieje duże zwolnienie przy darowiznach między krewnymi. Jeżeli posiadasz oszczędności, lokaty w bankach, które przeznaczasz na zakup rzeczy już podczas trwania wspólności ustawowej, zadbaj, by zachować dowody na istnienie tych pieniędzy przed zawarciem małżeństwa. Po 5 latach w banku może nie pozostać ślad po Twoich pieniądzach. Jeżeli spłacasz zobowiązanie męża czy dokonujesz nakładów ze swojego majątku osobistego na majątek osobisty małżonka, powinnaś na to zachować dowody, rachunki, pokwitowania itp. Nie tylko na posiadanie tych pieniędzy, ale i na co zostały przeznaczone i w jaki sposób. Jeżeli spłacacie już podczas trwania związku małżeńskiego zobowiązania powstałe przed jego zawarciem, zachowaj pokwitowania zapłaty. Przeczytaj poniższą historię!

Wdowa z czworgiem dzieci odziedziczyła gospodarstwo rolne. Poznała męczyznę rozwodnika. Posiadał on swoje gospodarstwo rolne z nowym domem. Żona od niego odeszła, gospodarstwo było zaniedbane. Zobowiązany został do spłacenia byłej żonie połowy jego wartości, zobowiązanie to zostało rozłożone na kilka rocznych rat. Zawarła związek małżeński i za zgodą sądu rodzinnego sprzedała swoje gospodarstwo. Swój udział przeznaczyła na spłatę zaległych rat byłej żonie swojego męża. Udziały dzieci z nakazu sądu wpłaciła na książeczki oszczędnościowe. Pracowała w gospodarstwie, dzieci pomagały. Mąż pił. Pracować mu się nie chciało. Gospodarstwo nie przynosiło na tyle dużych dochodów, by starczyło na dalsze spłaty. Poszły więc i pieniądze dzieci. Po ponad 20 latach mąż się z nią rozwiódł i wyeksmitował ze swojego domu. Następnie zmarł, a nieruchomości odziedziczyły jego dzieci z pierwszego związku. Nie udało się kobiecie udowodnić dokonanych nakładów, w bankach nie było śladu po lokatach. Nie odzyskała nic, jest bezdomna.

Ustanie wspólności majątkowej małżeńskiej

Wspólność majątkowa ustaje z chwilą ustania małżeństwa, bez względu na przyczynę (śmierć małżonka, rozwód, unieważnienie małżeństwa). Samo zerwanie przez małżonków wspólnego pożycia, pozostawanie w separacji faktycznej nie powoduje ustania wspólności majątkowej.

Możliwe jest również wcześniejsze ustanie wspólności majątkowej. Może ono nastąpić, gdy:

- Małżonkowie zawrą umowę, którą wyłączą wspólność majątkową. Ustaje ona z chwilą zawarcia takiej umowy bądź w terminie w niej oznaczonym. Lecz, by tego rodzaju umową wyłączyć wspólność majątkową, oboje małżonkowie muszą mieć taką wolę. Często jednak porozumienie jest niemożliwe.
- Sąd ustanowi odrębność majątkową – z chwilą oznaczoną w wyroku. Jeżeli Twój mąż nie chce zawrzeć umowy wyłączającej wspólność majątkową, musisz zwrócić się z tym problemem do sądu. Sąd może ustanowić rozdzielną majątkową wbrew woli Twojego męża.
- Ubezważnienia jednego z małżonków – z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o ubezważnieniu.
- Orzeczenia separacji – z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia o separacji.

Małżeńskie umowy majątkowe

Ustrój majątkowy w małżeństwie może być inaczej ukształtowany niż przewidują to przepisy Kodeksu Rodzinnego o wspólności ustawowej. Małżonkowie mogą sami ustalić zasady, według których kształtować się będą ich stosunki majątkowe. Nie jest to jednak całkiem dowolne. Małżonkowie mogą przez umowę majątkową wspólność ustawową:

- rozszerzyć – na niektóre bądź wszystkie przedmioty majątkowe stanowiące majątek odrębny małżonków,
- ograniczyć – polega na wyłączeniu z majątku wspólnego niektórych jego składników,
- ustanowić rozdzielną majątkową (ustanowienie rozdzielnności przed zawarciem małżeństwa powoduje, że wspólność w ogóle nie powstaje),
- ustanowić rozdzielną majątkową z wyrównaniem dorobków.

Umowa majątkowa małżeńska powinna być zawarta w formie aktu notarialnego. Aby zatem taką umowę zawrzeć, musisz udać się do notariusza. Inna umowa będzie nieważna. Można ją zawrzeć przed zawarciem małżeństwa albo w trakcie jego trwania. Umowa sprzed zawarcia małżeństwa staje się skuteczna z chwilą jego zawarcia. Umowa może być zmieniona poprzez zawarcie nowej umowy. Przy wyłączeniu wspólności majątkowej powstaje rozdzielność majątkowa. Dopiero wówczas, gdy ustanie wspólność majątkowa, możesz dokonać podziału majątku wspólnego. Przy umowie przewidującej ograniczenie lub rozszerzenie wspólności majątkowej, wspólność majątkowa istnieje nadal. Skuteczność umowy majątkowej wyłączającej wspólność majątkową małżeńską wobec osób trzecich uzależniona jest od tego, czy taka osoba wiedziała o jej istnieniu. Zawarcie umowy u notariusza jest kosztowne, obecnie jest to wydatek rzędu ponad 500 zł. Jeżeli Twoje dochody są niewielkie, znacznie taniej załatwisz to w sądzie.

Małżonkowie, jeżeli nie wyłączyli wspólności przed zawarciem małżeństwa, dają sobie nawzajem prawo do pozostawania w tej wspólności. Bez zgody współmałżonka niemożliwe jest odebranie mu tego prawa, chyba, że zrobi to sąd (200 zł). Sąd ustanawia rozdzielność majątkową na żądanie jednego z małżonków, jeżeli posiadanie tego prawa przez drugiego przynosi lub może przynieść mu szkodę. Dlatego, składając pozew do sądu, nie możesz pisać, że zwracasz się do sądu, bo notariusz chciał za dużą opłatę!

Ustanowienie rozdzielności majątkowej przez sąd

(przymusowy ustrój majątkowy)

Jeżeli istnieją ważne powody, a Twój mąż nie zgadza się na ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej bądź masz trudności z porozumieniem się z nim, możesz żądać, by sąd ustanowił rozdzielność majątkową. Ustanowienie rozdzielności majątkowej przez sąd możliwe jest jedynie w czasie trwania małżeństwa. Po rozwodzie wspólność ta już nie istnieje (również po orzeczeniu separacji). Aby jednak sąd orzekł o ustanowieniu rozdzielności majątkowej, musisz wykazać, iż istnieją ważne powody, dla których takiego orzeczenia żadasz. Jakie to mogą być ważne powody? Jest to każda sytuacja, która powoduje zagrożenie dla interesów majątkowych rodziny. Jest to na pewno **separacja faktyczna małżonków**. Mogą to być zachowania Twojego męża polegające

na trwonieniu majątku wspólnego wskutek alkoholizmu, rażącej niegospodarności, hulaszczego trybu życia, zaciągania długów. Może to również być zatrzymywanie majątku małżeńskiego dla siebie i niedopuszczanie współmałżonka do korzystania z niego, np. zagarnianie wszystkich dochodów, jakie przynosi majątek wspólny, wyrzucenie współmałżonka ze wspólnej nieruchomości. Z żądaniem ustanowienia rozdzielności majątkowej małżeńskiej może wystąpić każde z małżonków. Może w Twoim imieniu wystąpić prokurator, ale na taki gest z jego strony raczej nie licz. Właściwym będzie sąd rejonowy w okręgu, którego małżonkowie mieli ostatnie wspólne zamieszkanie, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze przebywa, bez względu na wartość przedmiotu sporu (wartością tą, w tym przypadku, będzie wartość majątku małżeńskiego). Jeżeli nie ma tego rodzaju podstawy, będzie to sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, następnie powoda. Postępowanie to jest postępowaniem procesowym. W celu wszczęcia takiego postępowania składasz w sądzie pozew **o ustanowienie rozdzielności majątkowej** (wzór). Pozew ten podlega opłacie (200 zł). Jeżeli nie jesteś w stanie ponieść kosztów sądowych, możesz w pozwie złożyć **wniosek o zwolnienie z ponoszenia kosztów sądowych**. Do wniosku musisz dołączyć oświadczenie majątkowe na formularzu sądowym oraz wszelkie dowody na potwierdzenie Twojej trudnej sytuacji majątkowej (zaświadczenie o zarobkach czy pozostawaniu bez pracy, kopię opłat mieszkaniowych, rachunki za lekarstwa itp.). Na twój wniosek sąd przed rozpatrzeniem sprawy może zabezpieczyć powództwo poprzez wydanie stosownych zarządzeń polegających na poddaniu małżonka ograniczeniu w zakresie zarządu majątkiem wspólnym.

Wydając orzeczenie o ustanowieniu rozdzielności majątkowej małżeńskiej, sąd oznacza dzień jej ustania, nawet bez względu na to, czy o określenie takiej daty wносиłaś. W wyjątkowych przypadkach **sąd może datę ustanowienia rozdzielności majątkowej określić jako wcześniejszą** nawet od daty zgłoszenia Twojego żądania. Ustanowienie rozdzielności majątkowej z datą wsteczną jest możliwe w razie długotrwałej separacji faktycznej małżonków, gdy jedno z nich swoim postępowaniem zagraża dobru drugiego małżonka. Prowadzenie lub nawet sama możliwość skierowania egzekucji z majątku wspólnego małżonków może stanowić ważny powód do ustanowienia rozdzielności majątkowej małżeńskiej i oznaczenia wcześniejszej daty jej ustania, jeżeli przemawia za tym dobro rodziny lub drugiego małżonka (Uchwała SN

z dnia 27 marca 1972 r. III CZP 69/70). Jest to możliwe jedynie podczas sądowego postępowania w sprawie o ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej. **Wstecznie nie możesz wyłączyć wspólności umową majątkową zawartą u notariusza ani podczas postępowania rozwodowego.** Możesz jednak równocześnie toczyć proces w sprawie rozwodowej i osobnym postępowaniem żądać ustanowienia rozdzielności majątkowej z datą wsteczną. W przypadku śmierci jednego z małżonków sąd postępowanie w sprawie ustanowienia rozdzielności majątkowej umarza. W przypadku, gdy zażądałeś zniesienia z datą wsteczną, postępowanie nie podlega umorzeniu (wyrok SN z 9 lutego 1996 I CKN 9/96), lecz jest kontynuowane z udziałem spadkobierców, jeżeli są nimi osoby inne niż małżonek zmarłego. Jeżeli zatem Twój mąż jest zadłużony, a długi te powstały w czasie, gdy pozostawaliście w separacji faktycznej, żądaj zniesienia wspólności majątkowej z datą wsteczną. Pamiętaj! Nie jest to możliwe w czasie postępowania o rozwód ani po rozwiązaniu małżeństwa. W takim przypadku musisz poczekać z rozwodem, ale warto spróbować.

Z chwilą ustanowienia rozdzielności majątkowej wspólność ta ustaje i powstaje pomiędzy małżonkami rozdzielność majątkowa. Od tego momentu wszystko to, czego się dorobisz, jest już Twoim majątkiem osobistym, mimo że pozostajesz w związku małżeńskim. Dopiero po ustanowieniu rozdzielności majątkowej możesz złożyć do sądu wniosek o podział majątku małżeńskiego.

Ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej przez sąd nie powoduje ustania wspólności spółdzielczego prawa do lokalu ani wspólności najmu. Na żądanie jednego z małżonków wspólność tego prawa może być również zniesiona przez sąd.

Wyrok znoszący wspólność majątkową małżeńską z chwilą jego uprawomocnienia jest skuteczny wobec osób trzecich bez względu na to, czy wydanie wyroku i jego treść były im wiadome.

Zarząd majątkiem wspólnym

Zarząd majątkiem wspólnym małżonków obejmuje czynności związane z prawidłową gospodarką majątkiem wspólnym i zaspokajaniem potrzeb rodziny. Czasami majątek małżeński przynosi znaczne dochody, stanowi źródło utrzymania rodziny.

Każde z małżonków może wykonywać samodzielnie zarząd majątkiem wspólnym.

Małżonkowie równocześnie mają obowiązek współdziałania w zarządzie majątkiem wspólnym dla dobra rodziny oraz dla zaspokajania jej potrzeb, informowania siebie nawzajem o stanie majątku wspólnego, o wykonaniu zarządu majątkiem wspólnym i zobowiązaniach obciążających majątek wspólny. Nie oznacza to jednak, że przy każdej czynności związanej z zarządem majątkiem małżonkowie muszą działać wspólnie. Współdziałanie przy załatwianiu drobnych spraw związanych z życiem codziennym rodziny może polegać na ustaleniu przez małżonków ogólnych zasad.

Przedmiotami majątkowymi służącymi jednemu z małżonków do wykonywania zawodu lub do prowadzenia działalności gospodarczej zarządza wyłącznie ten małżonek. **Zgoda drugiego małżonka jest potrzebna do dokonania:**

- czynności prawnej prowadzącej do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia nieruchomości lub użytkowania wieczystego, jak również prowadzącej do oddania nieruchomości do używania lub pobierania z niej pożytków,
- czynności prawnej prowadzącej do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia prawa rzeczowego, którego przedmiotem jest budynek lub lokal,
- czynności prawnej prowadzącej do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia i wydzierżawienia gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa,
- darowizny z majątku wspólnego, z wyjątkiem drobnych darowizn zwyczajowo przyjętych.

Ważność umowy, która została zawarta przez jednego z małżonków bez wymaganej zgody drugiego, zależy od potwierdzenia umowy przez drugiego małżonka. Do czasu wyrażenia tej zgody zawarta umowa jest nazywana czynnością niezupełną. Druga strona umowy, aby uniknąć

niepewności co do ważności umowy, może wyznaczyć małżonkowi termin do jej potwierdzenia. Drugi małżonek może ją potwierdzić, ale nie musi. Odmowa współmałżonka nie wymaga zachowania jakiegś szczególnej formy. Takim wyrazem woli może być wytoczenie przez małżonka powództwa o ustalenie nieważności umowy. Jednostronna czynność prawna (np. darowizna) dokonana bez wymaganej zgody drugiego małżonka jest nieważna.

Powyższe przepisy chroniące interes rodziny przed nieodpowiedzialnymi i szkodliwymi działaniami jednego z małżonków przewidziane są w art. 37 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego. Jednak w następnym artykule (art. 38 KRiO) są częściowo wyłączane. Przydatność ich więc w rzeczywistości jest niewielka. Faktycznie rodzina ma niewielkie możliwości, by uchronić się przed domowym złodziejem i odzyskać mienie.

W przypadku, gdy Twój mąż wynosi z domu wyposażenie mieszkania, zagarnął oszczędności czy sprzedał wspólny samochód – popełnia przestępstwo zagarnięcia mienia. Jest to przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego. Powinnaś zatem złożyć doniesienie o popełnieniu przestępstwa do prokuratury i żądać jego ścigania. W przypadku, gdyby prokurator odmówił ścigania czy umorzył postępowanie, konieczne składaj zażalenie na tego rodzaju postanowienie do prokuratora nadrzędnego. Masz na to 7-dniowy termin. Organy ścigania niechętnie zajmują się tego rodzaju sprawami. Odmawiają pod byle pretekstem. Prawdopodobnie będziesz zażaleniami musiała ich zmusić do wytoczenia oskarżenia. Przed procesem złóż oświadczenie o zamiarze działania w charakterze oskarżyciela posiłkowego, byś mogła działać w procesie. Zadbaj o swoje prawa przed sądem. Bądź twarda i konsekwentna, bo na pomoc prokuratora trudno liczyć, skoro składałaś na jego postępowanie zażalenie.

W art. 38 KRiO ustawodawca chroni osoby, które nabyły prawo lub zostały zwolnione z zobowiązania bez zgody drugiego małżonka, o ile działały w **dobrej wierze**. Kto działa w owej dobrej wierze? Każdy, kto nie działa w złej wierze. Dobrą wiarę nabywcy domniemywa się (tzn. z góry przyjmuje się, że ją miał). Każdy więc, kto nabył rzecz od współmałżonka bez zgody drugiego małżonka jest chroniony, o ile nie udowodni mu się, że o braku takiej zgody wiedział.

Czasami zachodzi konieczność, by dokonać rozporządzenia majątkiem wspólnym, a małżonkowie nie są w tej sprawie zgodni. Wówczas mogą to przedstawić pod rozstrzygnięcie sądu.

Jeżeli małżonek odmawia wyrażenia zgody na rozporządzenia majątkiem albo, jeżeli nie można się z nim porozumieć, jego miejsce pobytu jest nieznane, zgoda taka może być zastąpiona **zezwoeniem sądu**. Na przykład, kiedy koniecznym jest spieniężenie części majątku, by uzyskać środki przeznaczyć na leczenie członka rodziny czy inne ważne potrzeby. Wówczas sąd wyda zgodę i można dokonać czynności prawnej bez jego zgody (art. 39 KRiO) (wzór). Może to być również zbycie czy zamiana nieruchomości. Jest to postępowanie nieprocesowe. Wnosząc do sądu o wydanie takiego pozwolenia, składasz wniosek. Właściwym będzie sąd rejonowy miejsca zamieszkania wnioskodawcy. Od postanowienia sądu rejonowego przysługuje apelacja do sądu okręgowego. Wniosek podlega niewielkiej opłacie.

Każde z małżonków na wniosek drugiego może zostać **pozbawione możliwości zarządu majątkiem wspólnym**. Podstawą tego rodzaju rozstrzygnięcia sądu będzie takie działanie małżonka, które narusza interesy majątkowe rodziny (np. sukcesywnie spienięża na alkohol cały dorobek). W tym celu składasz do sądu **wniosek o pozbawienie małżonka zarządu majątkiem wspólnym** (wzór). Traci on wówczas możliwość samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym, zarówno w zakresie zwykłego zarządu, jak i przekraczającego zwykły zakres. Czynność prawna dokonana z małżonkiem pozbawionym samodzielnego zarządu jest nieważna. Istnieją tu również ograniczenia. Nabywca rzeczy od małżonka pozbawionego możliwości samodzielnego zarządu majątkiem jest również chroniony przepisami kodeksu cywilnego, o ile działał w dobrej wierze.

Jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie bez zgody drugiego małżonka (np. pożyczka) albo zobowiązanie jednego z małżonków nie wynika z czynności prawnej (np. grzywna), wierzyciel może żądać zaspokojenia wyłącznie;

- z majątku osobistego dłużnika,
- z wynagrodzenia za pracę dłużnika lub dochodów uzyskanych z innej działalności zarobkowej,
- korzyści uzyskanych przez dłużnika z praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej, innych praw twórcy,
- z przedmiotów majątkowych wchodzących w skład przedsiębiorstwa dłużnika, jeżeli wierzytelność powstała w związku z jego prowadzeniem.

PODZIAŁ MAJĄTKU MAŁŻEŃSKIEGO

Oboje małżonkowie mają **równe udziały** w majątku wspólnym. Zasada ta obowiązuje wobec majątku, który był ustawowym majątkiem wspólnym małżonków oraz majątku, który był majątkiem wspólnym małżonków na podstawie umowy majątkowej małżeńskiej bez względu na stopień, w którym każde z małżonków przyczyniło się do jego powstania oraz niezależnie od przyczyny ustania wspólności majątkowej małżeńskiej. Podział majątku małżeńskiego może nastąpić w każdym czasie.

Ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym

W wyjątkowych przypadkach można żądać, by sąd ustalił inną wielkość tych udziałów pod warunkiem:

- istnienia ważnych powodów,
Są to przyczyny natury etycznej, które powodują, że w danych okolicznościach sprawy równość tych udziałów sprzeczna byłaby z zasadami współżycia społecznego, np. małżonek w sposób rażący i uporczywy nie przyczyniał się do powstania majątku, był ciężarem dla rodziny. Nie przesądza o tym wina jednego z małżonków w rozkładzie pożycia. Nie są to również przyczyny natury niezawinionej, np. choroba, brak możliwości zatrudnienia, pobieranie nauki. **W normalnej, przeciętnej rodzinie niemożliwe jest ustalenie nierównych udziałów, gdy utrzymaniem rodziny obarczony jest mąż, a niepracująca żona zajmuje się pracą w gospodarstwie domowym i wychowywaniem dzieci!**
- przyczyniania się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu,

Podlega to ocenie sądu. Faktycznie różnica ta powinna być znaczna. W czasie trwania małżeństwa ustalenie nierównych udziałów jest niemożliwe. Dopiero po ustaniu wspólności majątkowej można wystąpić do sądu z takim żądaniem, również w sprawie o podział majątku wspólnego. Kierujesz w tym celu do sądu **pozew o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym**. Żądanie to się nie przedawnia, lecz po uprawomocnieniu się orzeczenia o podziale ma-

jątku małżeńskiego takie żądanie jest już niemożliwe. Jeżeli zatem pracowałaś, utrzymywałaś dom i wychowywałaś dzieci, a Twój mąż głównie zajmował się zdobywaniem pieniędzy na alkohol, masz prawo żądać, by sąd orzekł o nierównych udziałach.

Umowny podział majątku wspólnego

Umowa o podział majątku małżeńskiego powinna być zawarta pomiędzy małżonkami (byłymi małżonkami) bądź spadkobiercami w przypadku śmierci któregoś z małżonków. Nie wymaga szczególnej formy, lepiej jednak, by sporządzona została na piśmie w 2 egzemplarzach po jednym dla każdej ze stron, oczywiście podpisana przez oboje małżonków. Jeżeli jednak w skład majątku wchodzi nieruchomości, umowa powinna być zawarta w formie aktu notarialnego. Umowny podział majątku wspólnego może objąć cały majątek lub jego część. Strony przy zawieraniu takiej umowy mają pełną swobodę w wyborze sposobu podziału majątku wspólnego. Umowa taka jest nieważna jedynie wówczas, gdy sposób dokonanego podziału jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, np. rażąco krzywdzi jednego z małżonków. Małżonkowie podczas umownego podziału majątku wspólnego nie mogą ustalić nierównych udziałów. Możliwe jest jednak, by jeden z małżonków darował drugiemu swoje udziały w określonych przedmiotach wchodzących w skład majątku wspólnego, w wyniku czego dochodzi do takiej sytuacji, jak w razie ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym. Nieważność takiej umowy może być ustalona przez sąd.

Sądowy podział majątku wspólnego

Sądowy podział majątku wspólnego obejmuje cały majątek małżeński stron. W szczególnych przypadkach może być ograniczony również do jego części. Wówczas konieczne może być dokonanie podziału uzupełniającego. Sądowy podział majątku wspólnego dokonywany jest w postępowaniu nieprocesowym. Składasz do sądu **wniosek o podział majątku wspólnego** (wzór). We wniosku podajesz wszystkie rzeczy wchodzące w skład majątku małżeńskiego oraz ich wartość. Wartość tą ustalasz sama, biorąc za podstawę wartość rynkową rzeczy. Jeżeli uczestnik nie będzie się zgadzał z podaną przez Ciebie wartością przedmiotów, sąd może powołać biegłego rzeczoznawcę, który dokona wyceny. Za rzeczoznawcę trzeba będzie jednak zapłacić. Możesz przed-

stawić dowody w postaci rachunków zakupu. Kończąc postępowanie w sprawie, sąd wydaje postanowienie. Od tego postanowienia przysługuje stronie prawo do złożenia apelacji do sądu okręgowego, a następnie kasacji do Sądu Najwyższego (istnieje jednak przymus adwokacki, czyli musisz wynająć adwokata lub żądać od sądu, by ustanowił Ci adwokata z urzędu). Właściwym jest sąd rejonowy miejsca położenia majątku, a jeżeli któryś z małżonków nie żyje, to sąd spadku. W sprawie wnioskodawcą jest jeden z małżonków, a uczestnikiem – drugi. Wartość przedmiotu sprawy jest to wartość całego majątku wspólnego małżonków. Oplata sądowa za podział majątku małżeńskiego jest uzależniona od tego, czy małżonkowie potrafią dogadać się w sprawie podziału i do sądu składają zgodny projekt podziału (300 zł). Jeżeli nie ma zgody pomiędzy małżonkami – opłata wynosi 1000 zł. Jeżeli nie jesteś w stanie wnieść opłaty – żądaj zwolnienia Cię z kosztów sądowych.

Jeżeli wszyscy uczestnicy postępowania złożą zgodny wniosek co do podziału, sąd wówczas wyda postanowienie zgodne z tym wnioskiem, jeżeli będzie to zgodne z prawem. W przypadku zaś braku zgody pomiędzy małżonkami, sąd musi rozstrzygnąć o podziale.

W pierwszym rzędzie sąd stara się podzielić te składniki majątkowe, które dają się podzielić. Przyznaje wówczas przedmioty majątkowe każdemu małżonkowi stosownie do jego udziału. Jeżeli podział ten nie w pełni odpowiada wartości udziału małżonków w majątku wspólnym, sąd zasądzi odpowiednią dopłatę od jednego z małżonków na rzecz drugiego. Podział fizyczny rzeczy jest z reguły najbardziej sprawiedliwy i pożądanym zwłaszcza, gdy strony nie są zamożne. Unika się w ten sposób obciążania ich wysokimi, często nierealnymi splatami.

Jeżeli taki podział nie jest możliwy czy celowy, sąd może przyznać wszystkie składniki majątku jednemu z małżonków i zasądzić od niego na rzecz drugiego małżonka splatę. Splatą ta odpowiada wartości jego udziału w majątku wspólnym. Zasądzając dopłaty lub splaty, sąd oznacza termin i sposób ich uiszczenia (jednorazowo lub w ratach). Termin ich zapłaty nie może przekraczać 10 lat. W wyjątkowych przypadkach sąd może dokonać podziału majątku wspólnego poprzez zarządzanie sprzedażą składników majątku i podzielić uzyskane pieniądze pomiędzy małżonków. Taki sposób podziału jest rzadkością i dotyczy głównie nieruchomości. Nie jest on bowiem korzystny dla małżonków. Ustalenie wartości przedmiotów majątkowych objętych wspólnością majątkową małżeńską następuje według cen z chwili orzekania o podziale. Sąd

ustala skład majątku podlegającego podziałowi. Dla ustalenia wartości składników majątku wspólnego sąd przyjmuje ceny wolnorynkowe. Może powołać biegłego rzeczoznawcę, by ustalił wartość przedmiotów podlegających podziałowi. Podział majątku wspólnego obejmuje tylko aktywa.

Wybierając sposób podziału, sąd ma na uwadze usprawiedliwiony interes każdego z małżonków i dobro ich małoletnich dzieci. Uwzględnia sytuację osobistą, majątkową, zarobkową i rodzinną małżonków w chwili dokonania podziału.

Podczas podziału majątku sąd dokona również innych rozliczeń pomiędzy małżonkami. Jeżeli w czasie trwania małżeństwa z majątku małżeńskiego dokonane zostały nakłady na majątek osobisty małżonka (np. małżonkowie wyremontowali i zmodernizowali dom będący własnością jednego z nich) małżonek ten będzie musiał odpowiednią część tych nakładów zwrócić. Tak samo, jeżeli z majątku osobistego dokonane zostały nakłady na majątek wspólny (np. pieniądze otrzymane w spadku czy darowiznę przeznaczoną na remont wspólnego domu). Jeżeli podczas trwania małżeństwa z majątku małżeńskiego małżonkowie dokonali budowy na gruncie będącym majątkiem osobistym jednego z nich, sąd może orzec o przeniesieniu na rzecz jednego z małżonków udziału we własności nieruchomości odpowiadającej jego udziałowi w majątku wspólnym.

Małżonek, którego dług został zaspokojony w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej z majątku wspólnego powinien rozliczyć się ze współmałżonkiem w ten sposób, że zwraca mu odpowiadającą wielkości jego udziału w majątku wspólnym część kwoty wydanej na zaspokojenie długu (art. 45§3 KRiO).

Podział majątku wspólnego, **W skład którego wchodzi nieruchomości**

Podział majątku składającego się z przedmiotów dorobkowych niebędących nieruchomościami jest zazwyczaj prosty i nie przysparza wielu problemów. Sąd stara określić się rzeczywistą wartość wszystkich rzeczy i dzieli je pomiędzy małżonkami z większym czy mniejszym zadowoleniem obydwu stron. Problemy zaczynają się wówczas, gdy małżonkowie posiadają mieszkanie będące ich własnością. Obecnie wiele rodzin wykupuje mieszkania od gminy po cenach znacznie obniżonych. Oboje małżonkowie stają się właścicielami takiego mieszkania, bez względu na to, które z nich było podmiotem stosunku najmu. Podczas podziału, określając wartość nieruchomości, sąd przyjmuje cenę wolnorynkową mieszkania, nie zaś tę, którą małżonkowie faktycznie zapłacili za mieszkanie. Nie zawsze jest tak, że sytuacja materialna i majątkowa dzielących się stron jest taka, by podzielić taki majątek.

Jak już wiesz, po zniesieniu wspólności majątkowej (rozwód, separacja) każdy z małżonków ma prawo żądać podziału majątku wspólnego. Podział ten obejmuje również mieszkanie własnościowe czy dom jednorodzinny. Tego nie można uniknąć. Nie ma znaczenia, że w mieszkaniu mieszka kobieta z gromadką dzieci. Nikogo nie interesuje, że nie ma pieniędzy i nie jest w stanie ich zdobyć, by spłacić byłego męża.

Jeżeli jest taka możliwość, można żądać, by sąd podzielił nieruchomości przez **ustanowienie odrębnej własności lokali**. W ten sposób można podzielić np. domek jednorodzinny. Warunkiem dopuszczalności ustanowienia odrębnej własności lokali jest samodzielność lokali mieszkalnych, przez którą rozumie się wydzieloną trwałymi ścianami w obrębie budynku izbę lub zespół izb przeznaczonych na stały pobyt ludzi, które wraz z pomieszczeniami pomocniczymi służą zaspokajaniu ich potrzeb mieszkaniowych. Sąd uwzględni podczas takiego podziału również społeczno-gospodarcze przeznaczenie rzeczy. Ideałem jest, gdy nieruchomości można podzielić w poziomie czy pionie. Ewentualne różnice w wartości poszczególnych części wyrównuje się poprzez dopłaty. W przypadku wyodrębnienia własności lokali, grunt oraz wszelkie części budynku i inne urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, stanowią ich współwłasność w częściach ułamkowych odpowiadających stosunkowi powierzchni użytkowej lokalu do powierzchni użytkowej budynku. Sąd jedynie w wyjątkowych przypadkach

odmawia ustanowienia odrębnej własności lokali. Przyczyną odmowy nie mogą być konfliktowe stosunki pomiędzy współwłaścicielami. Zakaz podziału może wynikać z natury rzeczy, tzn. z niepodzielności budynku. Wówczas sąd przyznaje własność całej nieruchomości jednemu z współwłaścicieli lub zarządza sprzedaż. Rozstrzygając o tym, któremu z współwłaścicieli należy przyznać całą nieruchomość, sąd rozważa usprawiedliwione interesy wszystkich uprawnionych oraz ich sytuację majątkową, oceniając, czy i który z nich ma realną możliwość spłaty drugiego współwłaściciela. Zniesienie współwłasności poprzez przyznanie rzeczy jednemu współwłaścicielowi nie może nastąpić wbrew jego woli. W przypadku, gdy nie ma warunków do podziału, żaden z współwłaścicieli nie jest w stanie spłacić drugiego oraz gdy żadne z nich nie zgadza się na przyznanie całej nieruchomości, sąd zarządzi **sprzedaż nieruchomości w drodze licytacji**. Sprzedaż nieruchomości odbywa się w oparciu o przepisy Kodeksu Postępowania Cywilnego art. 1068-1071. Nieruchomość podlega oszacowaniu przez biegłych sądowych. Następnie nieruchomość jest sprzedawana w drodze licytacji. Licytacja odbywa się publicznie i pod nadzorem sędziego. Przy pierwszej licytacji cena wywołania wynosi 3/4 sumy oszacowania, przy drugiej 2/3 sumy oszacowania. Po sprzedaży nieruchomości sąd rozstrzyga o podziale sumy uzyskanej ze sprzedaży, dokonując również wszystkich rozliczeń pomiędzy małżonkami. Taki podział majątku jest jednak niekorzystny.

Podział majątku wspólnego, w skład **Którego wchodzi mieszkanie spółdzielcze**

Prawo do mieszkania spółdzielczego przyznane obojgu małżonkom lub jednemu z nich w czasie trwania małżeństwa dla zaspokajania potrzeb rodziny należy wspólnie do obojga małżonków, bez względu na istniejące między nimi stosunki majątkowe. Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu w wyniku podziału majątku zostaje przyznane jednemu z małżonków. Może to również być małżonek, który nie jest członkiem spółdzielni. Małżonek ten wówczas powinien uzyskać członkostwo spółdzielni. W zasadzie sąd przyznaje mieszkanie spółdzielcze temu z małżonków, przy którym pozostaną małoletnie dzieci. Skutkiem przyznania prawa do mieszkania spółdzielczego jednemu z rozwiedzionych małżonków jest wygaśnięcie tego prawa drugiego małżonka. Sąd orzeka wówczas o obowiązku wydania mieszkania lub nakazuje mieszkanie

opuścić. Prawo nie nakłada na spółdzielnię mieszkaniową obowiązku przydzielenia byłym małżonkom dwóch odrębnych lokali w zamian za dotychczas zajmowane, ani nie zobowiązuje do przydzielenia mieszkania małżonkowi, któremu w wyniku podziału majątku sąd nakazał mieszkanie opuścić. Obowiązku takiego nie może na spółdzielnię nałożyć sąd. Małżonek, który mieszkanie otrzymał, zobowiązany zostanie przez sąd do spłacenia połowy zwaloryzowanego wkładu mieszkaniowego po doliczeniu spłaconych rat kredytu oraz umorzeń przyznanych przez państwo.

Najem lokalu

Małżonkowie, bez względu na panujące między nimi stosunki majątkowe, są najemcami lokalu, jeśli nawiązanie stosunku najmu lokalu mającego służyć zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych założonej przez nich rodziny nastąpiło w czasie trwania małżeństwa (art. 680-1 Kodeksu Cywilnego). Ustanie wspólności ustawowej w czasie trwania małżeństwa nie pociąga za sobą ustania wspólności najmu lokalu. Sąd, stosując odpowiednio przepisy o zniesieniu wspólności majątkowej, może z ważnych powodów, na żądanie jednego z małżonków, znieść wspólność najmu lokalu. Pozbawienie możliwości zamieszkiwania wskutek samowoli drugiego współnajemcy nie powoduje wygaśnięcia prawa do współnajmu. Dopiero ustanie wspólnego zamieszkiwania wskutek trwałego opuszczenia lokalu przez jedno z małżonków powoduje utratę przez niego statusu współnajemcy. Utratę tego prawa może orzec sąd. Występujesz wówczas do sądu z pozwem o ustalenie utraty prawa do współnajmu lokalu, musi jednak od momentu opuszczenia mieszkania upłynąć znaczny okres wskazujący na trwałość takiego stanu oraz gdy opuszczenie lokalu miało charakter dobrowolny. Zatem, gdy mąż opuścił rodzinę, zamieszkał z inną kobietą, poczekaj cierpliwie. Po paru latach utraci on prawo najmu poprzez zaniechanie.

Mieszkanie jest własnością współmałżonka

Jeżeli mieszkasz w mieszkaniu będącym wyłączną własnością Twojego męża (czy byłego męża), musisz wiedzieć, że nie masz do tego mieszkania żadnego prawa. Takie sytuacje często istnieją w rodzinach wiejskich. Masz prawo do korzystania z mieszkania męża tak długo, jak pozostajecie w związku małżeńskim. W wyroku rozwiązującym małżeń-

stwo sąd może ustalić zakres korzystania przez Ciebie z nieruchomości męża przez czas wspólnego zamieszkiwania po rozwodzie. Wyznaczy Ci pomieszczenia, z których będziesz mogła korzystać.

Ten „czas wspólnego zamieszkiwania” oznacza, że korzystać będziesz z niego do czasu, aż były mąż zażąda, byś mieszkanie opuściła. Musi w tym celu wnieść powództwo o eksmitowanie Ciebie z jego nieruchomości. Sąd o eksmisji orzeknie. Możesz również zostać zobowiązana do płacenia mężowi czynszu po cenach wolnorynkowych.

Nie może jednak tak po prostu wyrzucić Cię z mieszkania. Stan faktyczny, jakim jest posiadanie mieszkania, jest również chroniony prawnie. Możesz nie mieć żadnych praw do mieszkania, wystarczy, że w ostatnim okresie je posiadałaś (współposiadałaś), czyli po prostu tam mieszkałaś. Jeżeli naruszono Twoje posiadanie, masz prawo żądać, by sąd Ci je przywrócił. W tym celu kierujesz do sądu **pozew o przywrócenie naruszonego posiadania**. Sąd podczas postępowania nie zajmuje się tym, kto i jakie prawa ma do mieszkania. Po prostu przywraca stan sprzed naruszenia posiadania. Zazwyczaj osoba naruszająca posiadanie jest właścicielem nieruchomości, uważa, że ma prawo usunąć tego, kogo chce ze swojej własności, ale tak nie jest i bardzo się dziwi, gdy sąd przywraca posiadanie, tzn. nakazuje, by osoba pozbawiona posiadania została w to posiadanie ponownie wprowadzona. Na wytoczenie takiego powództwa masz rok od dnia, w którym naruszono Twoje posiadanie. Podczas postępowania musisz wykazać, że mieszkanie posiadałaś (mieszkałaś w nim) oraz, że Twoje posiadanie naruszono, czyli, że nie wyprowadziłaś się dobrowolnie. Wyrokowi na Twój wniosek sąd nada rygor natychmiastowej wykonalności, nie będziesz musiała więc czekać na jego prawomocność. Wyrok ten podlega wykonaniu na drodze egzekucji przez komornika (tzn. że komornik wprowadzi Cię do mieszkania). Sądem właściwym będzie sąd rejonowy miejsca położenia nieruchomości.

Właściciel nieruchomości może pozbawić Cię posiadania mieszkania poprzez uzyskanie prawomocnego wyroku orzekającego o eksmisji. Podczas postępowania w sprawie o eksmisję sąd jest obecnie zobowiązany z urzędu zbadać, czy zachodzą przesłanki do przyznania Ci lokalu socjalnego. Sąd bierze pod uwagę sytuację majątkową i rodzinną. Zgodnie z art. 14 pkt 4 ustawy o ochronie praw lokatorów sąd musi orzec o prawie do lokalu socjalnego wobec:

- kobiet w ciąży,

- małoletniego, niepełnosprawnego, ubezwłasnowolnionego oraz osób sprawujących opiekę nad takimi osobami i wspólnie z nimi zamieszkałych,
- obłożnie chorych,
- emerytów i rencistów o niskich świadczeniach,
- bezrobotnych.

Obowiązek zapewnienia lokalu socjalnego ciąży na gminie właściwej ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu. Jeżeli zatem wychowujesz małoletnie dzieci, sąd musi przyznać Ci prawo do lokalu socjalnego, nakazując jednocześnie wstrzymanie eksmisji do czasu przyznania Ci lokalu socjalnego przez gminę. Jeżeli sąd nie przyznał Ci prawa do lokalu socjalnego, to również nie mogą Cię po prostu wyrzucić na bruk. Gmina musi przydzielić mieszkanie. Oznacza to, że komornik nie może przystąpić do wykonania takiego orzeczenia do czasu złożenia przez gminę oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego. Obecnie na propozycję gminy czeka się latami. Nadal zatem będziesz korzystała z dotychczasowego mieszkania.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ MAŁŻONKÓW ZA ZOBOWIĄZANIA

Oboje małżonkowie są odpowiedzialni **solidarnie** za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich w **sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny** (art. 30§1 KRiO). Co to znaczy solidarnie? Wbrew obiegowemu wyobrażeniu wcale nie znaczy to, że po połowie. Solidarnie to znaczy, że każdy z małżonków odpowiada za **całe** zobowiązanie, zarówno z majątku wspólnego, jak i z majątków osobistych każdego z małżonków. Wykonanie zobowiązania przez jednego z nich zwalnia drugiego. Solidarna odpowiedzialność zachodzi bez względu na ustrój majątkowy, jakiemu podlegają (nawet po ustanowieniu rozdzielnosci majątkowej). Odpowiedzialność ta zachodzi bez względu na to, czy małżonkowie pozostają w pożyciu, czy w faktycznej separacji. Nawet bez względu na to, czy przedmiot nabyty w związku ze zobowiązaniem wszedł w skład majątku wspólnego małżonków. Zwykle potrzeby rodziny są to bieżące stałe wydatki rodziny dotyczące zakupu żywienia, odzieży, mieszkania, przedmiotów urządzenia domowego, leczenia, edukacji. Natomiast przedmioty trwałego użytku nie należą już do spraw związanych z zaspokajaniem zwykłych potrzeb rodziny. Ustalenie zakresu tego pojęcia jest jednak trudne i zależy od poziomu życia indywidualnej rodziny.

Z ważnych powodów sąd może na żądanie jednego z małżonków postanowić, że za powyższe zobowiązania odpowiedzialny jest tylko ten małżonek, który je zaciągnął (art. 30 §2 KRiO). Tego rodzaju wyłączenie solidarnej odpowiedzialności małżonków może nastąpić jedynie w przypadku istnienia ważnych powodów. Za ważne powody uważa się takie postępowanie współmałżonka w sprawach majątkowych jak: lekkomyślność, złośliwość, nieudolność, które godzą w dobro rodziny i zagrażają jej bytowi. Takie orzeczenie sądu odnosi jedynie skutek na przyszłość i względem tej osoby, która o tym orzeczeniu wiedziała. Ochrona więc współmałżonka przewidziana tym artykułem jest wątpliwa.

W przypadku zaciągnięcia zobowiązania przez oboje małżonków, odpowiadają oni za zobowiązanie całymimi swoimi majątkami, zarówno osobistymi, jak i majątkiem wspólnym. Dług z tytułu alimentów należnych dziecku nie jest długiem wspólnym obojga małżonków.

W wyniku zmiany kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dokonanej ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r., odpowiedzialność małżonków za zobowiązanie zaciągnięte przez drugiego małżonka kształtuje się inaczej niż przed tą datą. Dlatego Twoja ewentualna odpowiedzialność za zobowiązania Twojego męża może kształtować się zależnie od daty powstania zobowiązania. Obecnie za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z małżonków, odpowiada małżonek, który zobowiązanie zaciągnął. Dotyczy tylko odpowiedzialności za zobowiązania cywilnoprawne (odpowiedzialność za zobowiązanie publicznoprawne kształtuje się inaczej). Możliwość zaspokojenia wierzyciela z majątku wspólnego małżonków w zasadzie zależy od tego, czy małżonek zaciągnął zobowiązanie **za zgodą drugiego małżonka**, czy też bez takiej zgody. Jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie za zgodą drugiego małżonka, wierzyciel może żądać zaspokojenia nie tylko z majątku osobistego dłużnika, ale także z całego majątku wspólnego małżonków. Jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie bez zgody drugiego małżonka, wierzyciel może żądać zaspokojenia z majątku osobistego dłużnika i z wchodzących w skład majątku wspólnego małżonków pobranego przez dłużnika wynagrodzenia za pracę lub dochodów uzyskanych przez niego z innej działalności zarobkowej. **Gdy Twój mąż zaciąga zobowiązanie bez Twojej zgody – nie odpowiadasz już za te długi.** Nie dotyczy to oczywiście zobowiązań zaciągniętych na zaspokajanie potrzeb rodziny.

Zobowiązania dotyczące majątku osobistego

Wierzytelność dotyczy majątku osobistego jednego z małżonków wówczas, jeżeli między wierzytelnością a tym majątkiem istnieje związek prawny czy ekonomiczny. Tego rodzaju zobowiązania wierzyciel może zaspokoić jedynie z majątku osobistego dłużnika oraz jego wynagrodzenia za pracę.

Egzekucja z majątku wspólnego

Do egzekucji z majątku wspólnego małżonków konieczny jest **tytuł wykonawczy** (wyrok, nakaz zapłaty – opatrzony klauzulą wykonalności) wydany przeciwko obojgu małżonkom. Jeżeli tytuł wykonawczy wydany został tylko przeciwko małżonkowi będącemu dłużnikiem, wierzyciel, chcąc zaspokoić się z majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka, powinien uzyskać tytuł wykonawczy również przeciwko małżonkowi dłużnika. Zgodnie z art. 787§1 Kodeksu Postępowania

Cywilnego tytułowi egzekucyjnemu wydanemu osobie pozostającej w związku małżeńskim sąd nadaje klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, **jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą małżonka dłużnika.** W celu uzyskania klauzuli wykonalności wierzyciel występuje do sądu z wnioskiem. Sąd wyznacza rozprawę, podczas której bada z urzędu:

- czy osoba, przeciwko której ma być nadana klauzula wykonalności, pozostaje w związku małżeńskim z dłużnikiem,
- czy małżonek dłużnika wyraził zgodę na zaciągnięcie zobowiązania,
- czy małżonkowie pozostają w ustroju wspólności majątkowej, przy czym wspólność majątkowa musi istnieć zarówno w chwili powstania tytułu egzekucyjnego, jak i nadawania klauzuli wykonalności,
- czy wierzytelność nie powstała przed powstaniem wspólności ustawowej,
- czy wierzytelność nie dotyczy tylko majątku odrębnego dłużnika.

Przed nadaniem klauzuli wykonalności sąd wysłuchuje małżonka dłużnika. Po rozpoznaniu sprawy sąd wydaje postanowienie bądź o nadaniu klauzuli wykonalności bądź odmawia nadania. W przypadku, gdy wierzyciel skieruje egzekucję do rzeczy będącej Twoją osobistą własnością (komornik dokona zajęcia) albo tytułowi wykonawczemu, na podstawie którego prowadzona jest egzekucja, nie została nadana klauzula wykonalności przeciwko Tobie, masz prawo złożyć **skargę na czynności komornika**. Skargę na czynności komornika składa się zawsze wówczas, gdy komornik prowadzi egzekucję niezgodnie z prawem. Skargę tę kierujesz do sądu, przy którym działa komornik. Ważne jest, byś skargę skierowała **bezpośrednio do sądu** z pominięciem komornika. Skargę taką musisz złożyć w odpowiednim terminie. Termin ten wynosi 7 dni i liczy się od:

- daty czynności, gdy byłeś przy niej obecna,
- daty czynności, gdy byłeś o tej czynności powiadomiona,
- w innych przypadkach – od daty zawiadomienia o dokonaniu czynności,
- w braku powiadomienia Cię – od dnia, w którym dowiedziałas się o niej.

Zachowanie tego terminu jest koniecznym elementem warunkującym jej skuteczność. Kiedy skarga zostanie wniesiona po terminie, sąd jej nie rozpozna. Jeżeli złożysz skargę u komornika, powinien on przesłać ją do sądu. Terminem złożenia skargi nie będzie jednak termin, kiedy złożyłaś ją u niego, lecz data wpłynięcia do sądu. Może zatem zdarzyć się, że termin na jej złożenie upłynie. Skarga podlega opłacie, tzw. wpisowi stałemu. Skarga podlega opłacie stałej w wysokości 100 zł. Opłatę można uiścić w znaczkach **opłaty sądowej** i nakleić te znaczki na skargę, przyspieszy to rozpatrzenie skargi. Sąd rozpoznaje skargę na posiedzeniu niejawnym, chyba że w skardze podniesiesz zarzuty z art. 41§3 KRiO i będziesz żądać ograniczenia czy wyłączenia możliwości zaspokojenia się wierzyciela z majątku wspólnego. Wówczas sąd rozpoznaje sprawę na posiedzeniu jawnym i dostaniesz wezwanie na rozprawę. Sąd oddala skargę, jeżeli komornik działał zgodnie z prawem, a uwzględnia, gdy zaskarżona czynność dokonana została z naruszeniem przepisów. Uwzględniając skargę, sąd nakazuje komornikowi podjęcie prawidłowych czynności bądź sam je podejmuje.

WZORY PISM

1. Wniosek o zwolnienie z kosztów sądowych

Miejscowość, data

Sąd Rejonowy w Żarach Wydział Cywilny

Wnioskodawczyni: Beata Kowalska, zam. Żary, Dom Samotnej Matki, ul. Brata Alberta 4

Uczestnik: Marcin Kowalski, zam. Żary, ul. Żytnia 40

Wniosek o zwolnienie z ponoszenia kosztów sądowych

Wnoszę:

o zwolnienie mnie z ponoszenia kosztów sądowych w sprawie przeciwko uczestnikowi Marciniowi Kowalskiemu o podział majątku małżeńskiego.

Uzasadnienie

Wyrokiem Sądu Okręgowego zostało rozwiązane małżeństwo moje z uczestnikiem Marcinem Kowalskim.

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego.

W skład majątku małżeńskiego wchodzi między innymi nieruchomość – dom jednorodzinny położony w Żarach przy ul. Żytnej 40, dla którego Sąd Rejonowy w Żarach prowadzi księgę wieczystą Kw nr 5679.

Dowód: Odpis księgi wieczystej.

Wartość nieruchomości wg cen rynkowych wynosi ok. 120.000 zł. W nieruchomości obecnie mieszka uczestnik z konkubiną. Wnioskodawczyni wraz z dwojgiem dzieci zmuszona została do opuszczenia nieruchomości bezprawnym działaniem uczestnika.

Dowód: akta Sądu Rejonowego w Żarach w sprawie oznaczonej sygnaturą II K 456/03.

Wnioskodawczyni zamieszkała w Domu Samotnej Matki, jest bezrobotna, utrzymuje z alimentów, które łoży uczestnik w wysokości łącznej 750 zł.

Dowód: akta Sądu Rejonowego w Żarach w sprawie oznaczonej sygnaturą IIIRc 432/03.

Za pobyt w domu samotnej matki ponosi opłatę w wysokości 479 zł miesięcznie. Dzieci stron są w wieku szkolnym, mają duże potrzeby związane z uczęszczaniem do szkoły i na zajęcia pozalekcyjne. Wnioskodawczyni nie jest w stanie zgromadzić wystarczających środków, by ponieść opłatę sądową. Sprawa podziału majątku jest pilna, wnioskodawczyni nie ma gdzie mieszkać, musi zakupić mieszkanie. Będzie to możliwe dopiero po uzyskaniu należnej jej części majątku.

W tym stanie rzeczy wniosek jest w pełni uzasadniony.

Beata Kowalska

Załączniki:

1. Wyrok Sądu Okręgowego
2. Odpis księgi wieczystej
3. Zaświadczenie o wysokości opłat za pobyt w DSM
4. Zaświadczenie z Urzędu Pracy

2. Pozew o przywrócenie posiadania

Miejscowość, data

Sąd Rejonowy w Zielonej Górze Wydział Cywilny

Powódka: Beata Stachurska, zam. Zielona Góra, ul. Fabryczna 5

Pozwany: Wiesław Stachurski, zam. Zielona Góra, ul. Stefana Batorego 76

Pozew o przywrócenie posiadania

Wnoszę o:

1. Przywrócenie powódce Beacie Stachurskiej utraconego przez nią, wskutek naruszenia przez pozwanego, posiadania lokalu mieszkalnego położonego w Zielonej Górze przy ul. Stefana Batorego 76 oraz o zakazanie pozwanemu dokonywania dalszych naruszeń posiadania powódki.
2. Zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów sądowych wg norm przepisanych.
3. Rozpoznanie sprawy również pod nieobecność powódki.
4. Nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności.

Uzasadnienie

W dniu 12 kwietnia 2004 r. mój były mąż, pozwany w sprawie Wiesław Stachurski, naruszył moje posiadanie mieszkania położonego w Zielonej Górze przy ul. Stefana Batorego 76 w ten sposób, że wymienił zamki w drzwiach, tym samym uniemożliwił mi wejście do mieszkania. Na wezwanie do otwarcia drzwi stwierdził, że mieszkanie stanowi jego własność oraz że nie mam do niego prawa. W mieszkaniu tym mieszkałam nieprzerwanie przez ostatnich 17 lat, na co w razie sporu przedstawię świadków – sąsiadów. Podstawą prawną roszczenia jest przepis art. 344 Kodeksu Cywilnego, zaś wniosek o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności znajduje podstawę w art. 333§2 Kodeksu Postępowania Cywilnego.

W tym stanie rzeczy pozew jest uzasadniony i konieczny.

Beata Stachurska

3. Wniosek o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem wspólnym

Miejscowość, data

Sąd Rejonowy w Żaganiu Wydział Rodzinny

Wnioskodawczyni: Maria Duszko, zam. Żagań, ul. Pszenna 4

Uczestnik: Stanisław Duszko, zam. Żagań, ul. Pszenna 4

Wniosek o zezwolenie na sprzedaż nieruchomości wspólnej

Wnoszę:

O zezwolenie wnioskodawczyni na sprzedaż nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej Kw Nr 456 Sądu Rejonowego w Żaganiu położonej we wsi Jabłonów, stanowiącą niezabudowaną działkę budowlaną o powierzchni 1.690 m2 będącą wspólnym majątkiem wnioskodawczyni i uczestnika postępowania.

Uzasadnienie

Strony pozostają w związku małżeńskim, z którego mają jedno dziecko – córkę Karolinę.

Dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa.

W czasie trwania małżeństwa strony ze wspólnych oszczędności zakupiły nieruchomość – działkę budowlaną.

Dowód: odpis z księgi wieczystej.

Córka stron 11 maja 2003 r. uległa poważnemu wypadkowi, w wyniku którego doznała uszkodzenia gałki ocznej.

Dowód: opinia lekarska.

Nastąpiło tak znaczne upośledzenie widzenia, że jest praktycznie niewidoma. Zachodzi konieczność przeprowadzenia jak najszybciej operacji w Szwajcarii. Nie ma możliwości przeprowadzenia tego rodzaju zabiegu w Polsce. Przeprowadzenie takiej operacji jest kosztowne. Strony nie posiadają żadnych oszczędności. Istnieje jedynie możliwość sprzedania działki budowlanej. Uczestnik na sprzedaż się nie zgadza. Wniosek jest więc uzasadniony i konieczny.

Maria Duszko

Załączniki:

1. odpis skrócony aktu małżeństwa,
2. odpis skrócony aktu urodzenia,
3. opinia lekarska,
4. odpis księgi wieczystej.

4. Wniosek o pozbawienie małżonka samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym

Miejscowość, data

Sąd Rejonowy w Żarach Wydział Rodzinny

Wnioskodawczyni: Marzena Gawlik, zam. Żary, ul. Klonowa 3

Uczestnik: Mieczysław Gawlik, zam. Żary, ul. Klonowa 3

Wniosek O pozbawienie małżonka zarządu majątkiem wspólnym

Wnoszę:

o pozbawienie uczestnika postępowania Mieczysława Gawlika samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym wnioskodawczyni i uczestnika postępowania, a mianowicie nieruchomości zabudowanej, położonej w Żarach przy ul. Klonowej 3, zapisanej w księdze wieczystej Kw nr 3756 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Żarach.

Uzasadnienie

Wnioskodawczyni jest żoną uczestnika postępowania. Strony mają troje dzieci w wieku szkolnym. W skład majątku małżeńskiego wchodzi nieruchomość zabudowana położona w Żarach przy ul. Klonowej 3.

Dowód: odpis księgi wieczystej.

Nieruchomość składa się z czterech lokali użytkowych – sklepów oraz siedmiu mieszkań. Jedno z mieszkań zajmowane jest przez strony. Lokale użytkowe oraz sześć mieszkań strony wynajmują. Od kilku lat uczestnik nadużywa alkoholu. Obecnie jest już na tyle uzależniony, że spożywa nawet denaturat i inne niekonsumpcyjne płyny z zawartością alkoholu. Alkoholizm uniemożliwia uczestnikowi prawidłowy zarząd nieruchomością. Budynek niszczeje, najemcy skarżą się na zły stan techniczny i brak jakiegokolwiek konserwacji urządzeń. Nieopłacane są podatki i inne świadczenia. W miesiącu czerwcu tego roku przerwano dostawę energii elektrycznej z powodu zalegania z opłatami. Uczestnik wszelkie dochody uzyskane z wynajmu lokali przeznaczają na zakup alkoholu. Wnioskodawczyni nie pracuje, zajmuje się prowadzeniem domu i wychowywaniem dzieci. Uczestnik od kilku lat również nie pracuje, zatem dochody uzyskiwane z wynajmu lokali są jedynym źródłem utrzymania dla całej rodziny.

W tym stanie rzeczy wniosek jest uzasadniony.

Marzena Gawlik

Załączniki:

1. odpis księgi wieczystej
2. odpis aktu małżeństwa

5. **Wniosek o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika**

Miejscowość, data

**Sąd Rejonowy
Wydział Cywilny
w Zielonej Górze**

Wierzyciel: Jan Kowalski, zam. Zielona Góra, ul. Wielka 3

Dłużnik: Marek Malinowski, zam. Żary, ul. Jedna 56

Małżonek dłużnika: Anna Malinowska, zam. Żary, ul. Jedna 56

**Wniosek
o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika**

Wnoszę o:

1. Nadanie prawomocnemu wyrokowi Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 30 marca 2003 r., wydanemu w sprawie oznaczonej sygn. akt I C 456/02, klauzuli wykonalności także przeciwko Annie Malinowskiej – małżonce dłużnika, z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością ustawową.
2. Zasądzenie od dłużnika Marka Malinowskiego i jego żony Anny Malinowskiej na rzecz wierzyciela solidarnie kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Uzasadnienie

Prawomocnym wyrokiem z dnia 30 marca 2003 r. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze zasądził od pozwanego Marka Malinowskiego na rzecz powoda Jana Kowalskiego kwotę 5.600 zł z ustawowymi odsetkami oraz koszty procesu w kwocie 600 zł.

Pozwany pozostaje w związku małżeńskim z Anną Malinowską.

Dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa.

Wniosek jest więc uzasadniony.

Jan Kowalski

Załączniki:

1. odpis skrócony aktu małżeństwa dłużnika,
2. dwa odpisy wniosku.

6. Pozew o ustanowienie rozdzielności majątkowej

Miejscowość, data

**Sąd Rejonowy
Wydział Rodzinny
w Zielonej Górze**

Powód: Stefan Małecki, zam. Leszno, ul. Piłsudskiego 12/8

Pozwana: Marianna Walecka, zam. Zielona Góra, ul. Polna 6

Pozew o ustanowienie rozdzielności majątkowej

Wnoszę:

1. O ustanowienie rozdzielności majątkowej powoda Stefana Małeckiego z pozwaną Marianną Małecką wynikającej z zawarcia przez nich związku małżeńskiego 4 sierpnia 1980 r. przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w Zielonej Górze, nr aktu małżeństwa 764/1980.
2. O zwolnienie powoda z ponoszenia kosztów sądowych.
3. Ewentualnie o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu wg norm przepisanych.
4. O rozpoznanie sprawy również pod nieobecność powoda.

Uzasadnienie

Strony są małżeństwem. Związek małżeński został zawarty 4 sierpnia 1980 r.

Dowód: odpis aktu małżeństwa.

Strony mają dwoje dzieci, obecnie pełnoletnich, samodzielnych.

Strony umowy majątkowej nie zawierały. Od miesiąca czerwca 2002 r. pozostają w separacji faktycznej. Powód wyprowadził się z mieszkania stron i zamieszkał u swoich rodziców w Lesznie. Przyczyną rozstania stron było związanie się pozwaną z innym mężczyzną, z którym obecnie zamieszkuje w mieszkaniu stron. Strony posiadają majątek, a mianowicie nieruchomości położoną w Zielonej Górze przy ul. Polnej 6 złożoną z lokali użytkowych oraz mieszkania. Powód jest emerytem, otrzymuje 817 zł netto emerytury.

Dowód: odcinek emerytury.

Pozwana prowadzi działalność gospodarczą oraz wynajmuje lokale użytkowe. Osiąga dochody jednak głównie z wynajmu lokali użytkowych, które są współwłasnością stron w wysokości ok. 4500 zł miesięcznie. Pozwana zatrzymuje wszystkie dochody pochodzące z wynajmu lokali. Na prośby powoda, by dochodami tymi się podzielić, stwierdziła, że nic mu się nie należy, bo się wyprowadził. Separacja faktyczna małżonków uniemożliwia współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym i stanowi zagrożenie dla interesów powoda. Powód spłaca kredyt zaciągnięty na remont nieruchomości w wysokości 543 zł miesięcznie.

Dowód: umowa kredytowa.

Powód pozostaje więc bez środków na utrzymanie. Rozdźwięki pomiędzy małżonkami doprowadziły do naruszenia interesu majątkowego powoda. W jego interesie leży zatem, by ustanowić rozdzielność majątkową i podzielić majątek. Ma prawo czerpać z niego zyski. Powód nie jest w stanie pokrywać kosztów sądowych bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego. Pozostaje faktycznie na utrzymaniu rodziców.

Żądania są w pełni uzasadnione.

Stefan Małecki

Załączniki:

1. odpis aktu małżeństwa,
2. odcinek emerytury,
3. umowa kredytowa,
4. oświadczenie majątkowe,
5. odpis pozwu.

7. Pozew o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym

Miejscowość, data

**Sąd Rejonowy
Wydział Rodzinny
w Zielonej Górze**

Powódka: Aldona Malinowska, zam. Zielona Góra, ul. Warszawska 46/87

Pozwany: Jerzy Malinowski, zam. Zielona Góra, ul. Kochanowskiego 32

Wartość przedmiotu sporu: 120.000 zł

Pozew o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym

Wnoszę:

1. O ustalenie udziału powódki Aldony Malinowskiej w majątku wspólnym jej i pozwanego Jerzego Malinowskiego w wysokości 9/10 części, a udział pozwanego w tym majątku w wysokości 1/10 części.
2. O zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu.

Uzasadnienie

Strony zawarły związek małżeński w dniu 12 maja 1998 r. Zielonej Górze. Prawomocnym wyrokiem Sąd Okręgowy w Zielonej Górze rozwiązał małżeństwo stron przez rozwód.

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze.

Podział majątku małżeńskiego do tej pory nie został dokonany.

W skład majątku wspólnego stron wchodzi nieruchomość położona w Zielonej Górze przy ul. Sportowej 45 zapisana w księdze wieczystej Kw nr 5983 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Zielonej Górze, zabudowana budynkiem mieszkalnym oraz garażem oraz wyposażenie mieszkania i samochód osobowy marki Opel.

Powódka przed zawarciem związku małżeńskiego prowadziła i nadal prowadzi działalność gospodarczą, a mianowicie zakład kosmetyczny. Pozwany w chwili zawarcia małżeństwa był bezrobotny i takim pozostał przez cały okres trwania małżeństwa. Obiecował powódce, że będzie starał się uzyskać jakieś zatrudnienie, jednak wszystkie proponowane przez Urząd Pracy stanowiska mu nie odpowiadały.

Dowód: informacja z Urzędu Pracy w Zielonej Górze – o przeprowadzenie którego powódka wnosi.

Powódka zarabiała dobrze, pozwanemu wygodnie było pozostawać na jej utrzymaniu. Kiedy powódka urodziła dziecko, okazało się, że pozwany nie potrafił się nim opiekować. Powódka musiała zatrudnić opiekunkę. W lutym ubiegłego roku pozwany związał się z inną kobietą i opuścił rodzinę.

W związku z tym, że pozwany przyczynił się w niewielkim stopniu do powstania majątku wspólnego oraz nie zajmował się prowadzeniem domu ani opieką nad wspólnym dzieckiem żądanie powódki jest uzasadnione.

Aldona Malinowska

Załączniki:

1. wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze
2. odpis księgi wieczystej
3. zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej

8. Wniosek o podział majątku wspólnego

Miejscowość, data

**Sąd Rejonowy
Wydział Rodzinny
w Zielonej Górze**

Wnioskodawczyni: Maria Filipiak, zam. Zielona Góra, ul. Szkolna 43/90

Uczestnik: Józef Filipiak, zam. Nowa Sól, ul. Budowlana 2.

Wartość przedmiotu sprawy: 12.000 zł

Wniosek O podział majątku wspólnego

Wnoszę:

1. O ustalenie, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika postępowania wchodzi następujące przedmioty:

- komplet mebli stołowych o wartości 2.000 zł,
- komplet mebli kuchennych o wartości 1.500 zł,
- komplet wypoczynkowy o wartości 1.300 zł,
- dywan wełniany o wartości 300 zł,
- telewizor marki Sony o wartości 900 zł,
- pralka automatyczna o wartości 1.100 zł,
- serwis obiadowy na 12 osób o wartości 400 zł,
- komplet garnków o wartości 500 zł,
- samochód osobowy marki Polonez o wartości 4.000 zł.

Łącznie wartość 12.000 zł.

2. O dokonanie podziału majątku wspólnego następująco:

- przyznanie na wyłączną własność wnioskodawczyni przedmioty wymienione w punktach 1-8 o łącznej wartości 8.000 zł z równoczesnym zasądzeniem od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika tytułem wyrównania wartości udziałów w majątku wspólnym kwoty 2.000 zł,
- przyznanie na wyłączną własność uczestnika samochodu marki Polonez o wartości 4.000 zł.

3. Zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowanie wg norm przepisanych.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 12 czerwca 2003 r. rozwiązał przez rozwód małżeństwo stron.

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego.

Majątek małżeński stron z tytułu ustawowej wspólności małżeńskiej stanowią przedmioty wymienione w punkcie 1. Wnioskodawczyni proponuje podział majątku w sposób opisany w punkcie 2. Strony zamieszkiwały w mieszkaniu stanowiącym odrębny majątek wnioskodawczyni. Uczestnik po rozwiązaniu małżeństwa wyprowadził się, zabierając samochód i stan ten trwa do chwili obecnej. Wnioskodawczyni zatrzymała wyposażenie mieszkania.

W tym stanie rzeczy wniosek jest uzasadniony i konieczny.

Maria Filipiak

Załączniki:

1. wyrok Sądu Okręgowego.

**9. Wniosek o podział majątku wspólnego,
w skład którego wchodzi mieszkanie spółdzielcze**

Zielona Góra, 2 lutego 2003 r.

**Sąd Rejonowy
Wydział Cywilny
w Zielonej Górze**

Wnioskodawczyni: Aniela Nowak, zam. Zielona Góra, ul. Wrocławska 2 m. 43

Uczestnik postępowania: Jan Nowak, zam. Zielona Góra, ul. Wrocławska 2 m. 43

Wartość przedmiotu podziału: 25.000 zł

**Wniosek
o podział majątku wspólnego**

Wnoszę:

1. O ustalenie, że w skład majątku wspólnego małżonków Anieli Nowak i Jana Nowaka wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr 43 przy ul. Wrocławskiej 2 w Zielonej Górze.
2. O przyznanie powyższego prawa do lokalu wnioskodawczyni Anieli Nowak z obowiązkiem spłaty na rzecz uczestnika kwoty 12.500 zł.
3. O nakazanie Janowi Nowakowi opuszczenie lokalu.
4. O zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania.

Uzasadnienie

Małżeństwo stron zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze w dniu 24 września 2002 r., sygn. akt I2C 456/02

Dowód: odpis wyroku.

W wyroku tym ustalono, że małoletnie dzieci stron Kamil i Katarzyna będą zamieszkiwały z matką. Obie strony są członkami spółdzielni Mieszkaniowej „Dom” w Zielonej Górze. Wkład na lokal został aktualnie zwaloryzowany przez spółdzielnię mieszkaniową na kwotę 25.000 zł.

Dowód: zaświadczenie Spółdzielni Mieszkaniowej „Dom”.

Wniosek jest zatem uzasadniony.

Aniela Nowak

Załączniki:

1. wyrok Sądu Okręgowego
2. zaświadczenie Spółdzielni Mieszkaniowej „DOM”

10. Wniosek o podział majątku wspólnego z rozliczeniem nakładów z majątku odrębnego małżonka na majątek wspólny

Miejscowość, data

**Sąd Rejonowy
Wydział Cywilny
w Żarach**

Wnioskodawczyni: Edyta Jurgowska, zam. Żary, ul. Witosa 34/9

Uczestnik: Ryszard Jurgowski, zam. Żary, ul. Katowicka 35/2

Wartość przedmiotu podziału: 40.000 zł.

Wniosek o podział majątku wspólnego z rozliczeniem nakładów poczynionych z majątku odrębnego małżonka na majątek wspólny

Wnoszę:

- I O ustalenie, że w skład majątku wspólnego stron wchodzi następujące składniki:
  1. nieruchomości stanowiąca lokal mieszkalny numer 9 przy ul. Witosa 34 w Żarach o wartości 45.000 zł
  2. samochód osobowy marki Opel, rok produkcji 1999, nr rej. ZGB 5623 o wartości 20.000 zł,
  3. komplet mebli stołowych o wartości 3.500 zł,
  4. komplet mebli kuchennych o wartości 1.500 zł,
  5. telewizor marki Sony o wartości 2.000 zł,
  6. lodówka marki Amica o wartości 1.000 zł.
- II O ustalenie że wnioskodawczyni poczyniła nakład z majątku odrębnego na majątek wspólny stron w wysokości 33.000 zł.
- III O określenie wysokości majątku wspólnego stron na kwotę 40.000 zł.
- IV O dokonanie podziału majątku wspólnego w ten sposób, że lokal mieszkalny oraz przedmioty wymienione w punkcie 1,2,4,6 przypadną na wyłączną własność wnioskodawczyni, zaś samochód i telewizor przyznane zostaną na wyłączną władność uczestnikowi.
- V O zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwotę 2.000 zł jako spłaty tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym.
- VI O ustalenie, że strony ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Uzasadnienie

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze małżeństwo wnioskodawczyni z uczestnikiem zostało rozwiązane.

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego.

Wymienione we wniosku przedmioty zostały nabyte podczas trwania małżeństwa stron. Na nabycie lokalu mieszkalnego wnioskodawczyni otrzymała od rodziców Bogumily i Józefa Dąbków darowiznę w kwocie 33.000 zł.

Dowód: umowa darowizny.

Nakład ten powinien zostać wnioskodawczyni zwrócony. Wnioskodawczyni wnosi o przyznanie jej lokalu mieszkalnego wraz z przedmiotami wymienionymi w punkcie 1,2,3,4,6 wniosku, które to przedmioty nadal znajdują się w mieszkaniu zajmowanym przez wnioskodawczynię. Uczestnik, wyprowadzając się z mieszkania stron do konkubiny, zabrał samochód oraz telewizor. W wyniku proponowanego podziału majątku wnioskodawczyni otrzyma składniki majątku o wartości 51.000 zł, winna jednak otrzymać zwrot nakładów w wysokości 33.000 zł co daje

różnice 18.000 zł. Uczestnik otrzyma składniki majątku wspólnego o wartości 22.000 zł. Tytułem wyrównania wartości udziałów uczestnik winien zapłacić wnioskodawczyni kwotę 2.000 zł. Wniosek jest więc zasadny.

Edyta Jurgowska

Załączniki:

1. wyrok Sądu Okręgowego,
2. odpis z księgi wieczystej,
3. umowa darowizny.

11. Skarga małżonka dłużnika na czynności komornika

Miejscowość, data

**Sąd Rejonowy
Wydział Cywilny
w Zielonej Górze**

Wierzyciel: Dariusz Zimak, zam. Wrocław, ul. Akacjowa 23

Dłużnik: Krzysztof Kolasiński, zam. Zielona Góra, ul. Szkolna 45/2

Małżonek dłużnika: Monika Kolasińska, zam. Zielona Góra, ul. Szkolna 45/2

Skarga małżonka dłużnika na czynności komornika

Zaskarżam dokonane w dniu 12 listopada 2003 r. przez Komornika Sądowego Rewiru II przy Sądzie Rejonowym w Zielonej Górze zajęcia ruchomości znajdujących się w mieszkaniu przy ul. Szkolnej, stanowiącej majątek wspólny dłużnika Krzysztofa Kolasińskiego i Moniki Kolasińskiej, w sprawie z wniosku wierzyciela Dariusza Zimak o sygnaturze akt II Km 345/03 i wnoszę o:

1. wyłączenie możliwości zaspokojenia się wierzyciela z majątku wspólnego,
2. zawieszenie postępowania do czasu rozpatrzenia skargi,
3. zasądzenie od wierzyciela na rzecz skarżącej kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Uzasadnienie

Na podstawie tytułu wykonawczego – wyroku Sądu Rejonowego w Zielonej Górze, opatrzonego klauzulą wykonalności, wierzyciel Dariusz Zimak wszczął egzekucję przeciwko dłużnikowi Krzysztofowi Kolasińskiemu w celu wyegzekwowania kwoty 12.000 zł. Dnia 12 listopada 2003 r. komornik dokonał zajęcia ruchomości stanowiących majątek wspólny dłużnika i Moniki Kolasińskiej. Dłużnik Krzysztof Kolasiński jest uzależniony od narkotyków. Aby zaspokoić swój nałóg zaciągał zobowiązania. Wierzyciel od wielu lat zna dłużnika i wiedział, że jest on narkomanem oraz że pieniądze pożyczka na zakup narkotyków.

Dowód: 1. zaświadczenie z Poradni Zdrowia Psychicznego,
2. karta leczenia szpitalnego.

Zobowiązania finansowe zaciągnięte przez dłużnika nie przysporzyły jakiegokolwiek korzyści członkom rodziny. Dłużnik wszystkie zarówno zarobione, jak i pożyczone pieniądze przeznaczal na zakup środków odurzających. Z uwagi na powyższe, zaspokajanie z majątku wspólnego byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Monika Kolasińska

Załączniki:

1. zaświadczenie z Poradni Zdrowia Psychicznego,
2. karta leczenia szpitalnego.